

Ljudska PRAVICA

Leto XXI Štev. 230
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka. Cena 10 dinarjev

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVLJENA 3. OKTOBRA
1934 * MED NARODNOOSVO-
BODILNO BOJBO JE IZHA-
JALA KOT 16-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK NATO PA KOT TEDNIK
* OD 1. JUNJA 1951 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z «BORBO»

SPLOŠNA DEBATA V GENERALNI SKUPŠČINI OZN

Macmillan nudi Sovjetski zvezi poročta glede združene Nemčije

Ciprsko vprašanje »ni niti nevarnejše niti težavnejše kakor mnoga druga vprašanja, ki so bila že urejena«

New York, 30. sept. (AFP). Popoldne so v Generalni skupščini nadaljevali splošno debato. Prvi je govoril britanski zunanji minister Macmillan, ki je priporočil Generalni skupščini, naj »poveže realizem in idealizem, da bi tako dosegla napredek na poti miru«. Iskreno moramo težiti za mirom in zato se moramo povsod na svetu izogibati vsemu, kar bi utegnilo napetost povečati. Glede evropske varnosti in združitve Nemčije je Macmillan sprožil in vprašal, zakaj sovjetska vlada nasprotuje ponovni vzpostavitvi enotne Nemčije preko svobodnih volitev. Dejal je, da

zahodne države lahko najdejo možnost, da bi pomirile sovjetsko zaskrbljenost spričo nevarnosti, ki jo za SZ utegne pomeniti Združena Nemčija kot članica Atlantskega pakta.

Macmillan smatra splošni ton govora Molotova v Generalni skupščini za zelo hrabrilen. Pozdravil je sklep SZ, da bo sprejela nekatera načela in načrte zahodnih velesil. Poudaril pa je, da ta sporazum ne zadostuje, kakor to trdi Molotov, da bi že zdaj lahko prepovedali atomsko orožje.

Glede Cipra je Macmillan izjavil, da ni to vprašanje »niti nevarnejše niti težavnejše kakor mnoga druga vprašanja, ki so bila že urejena. Se nadalje bomo mirno, toda odločno delali na razvoju ustavnega režima za Cipr. Čeprav je britanska vlada sama odgovorna za to, se bomo še nadalje trudili, da bi našli skupno podlago z našimi prijatelji in zavezniki, Grčijo in Turčijo, je dejal britanski zunanji minister.

Macmillan se je na koncu zavezal za povečanje članov OZN, glede sprejema Kitajske v to organizacijo pa je dejal, da je to vprašanje treba rešiti, da bi tako omogočili vzpostavitev miroljubnih odnosov na Daljnem vzhodu. Vendar je za to treba najti pri-

meren trenutek, je zaključil Macmillan.

Na četrtkovem zasedanju Generalne skupščine OZN je govoril indonezijski zunanji minister dr. Ide Anak Agung. Poslal je poziv Franciji, naj bo v Alžiru »pravilna, pametna in razumevalna«. Anak Agung je dejal, da mora letošnja Generalna skupščina storiti vse, kar je v njeni moči, da napravi konec prelivanju krvi in vzpostavi mir in svobodo v Alžiru. Hkrati je tudi podprl predlog Ekvadorja, naj bi bilo prihodnje zasedanje Generalne skupščine v Moskvi.

PROGRAM OBISKA sovjetskih parlamentarcev

Pri nas se bodo mudili 22 dni — Obiskali bodo vse republike

Beograd, 30. sept. (Tanjug). V Zvezni ljudski skupščini so pripravili program gibanja sovjetske parlamentarne delegacije, ki bo v ponedeljek popoldne prispela na obisk v Jugoslavijo. Sovjetski parlamentarci se bodo mudili v naši državi 22 dni in obiskali vse naše republike.

Kot smo že poročali, je v delegaciji 17 članov obeh domov Vrhovnega sovjeta ZSSR. Vodja delegacije je predsednik Zveznega sovjeta Vrhovnega sovjeta ZSSR Volkov.

Program predvideva obiske v mnogih velikih industrijskih objektih, kulturnih središčih in ustanovah, dalje razgovore s političnimi in gospodarskimi vodi-

telji. Po dvodnevem bivanju v Beogradu bodo sovjetski poslanci najprej potovali po Srbiji, zatem pa po Kosmetu, Makedoniji, Crni gori, Dalmaciji, Sloveniji, Hrvatski in Vojvodini. Po povratku se bodo spet ustavili za 2 ali 3 dni v Beogradu, 24. oktobra pa bodo odpotovali iz Jugoslavije.

Predsednik republike sprejel Roberta Murphyja

Beograd, 30. sept. (Tanjug). — Predsednik republike Josip Broz Tito je v četrtak sprejel namestnika stalnega podtajnika ameriškega zunanjega ministrstva Roberta Murphyja in se zadržal z njim v krajšem razgovoru.

DRAMATIČEN BOJ MED PRISTAŠI IN NASPROTNIKI VLADNE POLITIKE

Položaj v Maroku - zelo napet

Ben Arafa privolil, da se bo umaknil s pogojem, da bo maroški prestol rezerviran za princa iz njegove družine

Pariz, 30. sept. (Tanjug). — V pariških političnih krogih trdijo, da se odigrava danes v glavnem mestu Maroka Rabatu dramatičen in najbrž zadnji boj med pristaši in nasprotniki vladne politike reform. Večina političnih opazovalcev trdi, da je Ben Arafa naposled privolil, da se bo umaknil iz Rabata, toda s pogojem, da bo maroški prestol rezerviran za enega izmed princov iz njegove družine Alaovitov. Neke funkcionar ministrstva za vprašanja Tunisa in Maroka pa je kategorično zanikal vesti, da je Ben Arafa vezal svoj umik s prestola na pogoje.

Predsednik vlade Faure se je sestal danes s predsednikom republike Cotyjem. Po razgovoru je Faure izjavil novinarjem, da bo sklical izredno sejo ministrskega sveta. Čakajo samo še na prihod zunanega ministra Pinaya, ki se mudi v New Yorku. Faure je pripomnil, da bo Pinay prispel v Pariz v nedeljo. Na tej seji vlade naj bi naposled objavili doseženi sporazum o uveljavlje-

nju prvega dela vladnega programa o odstranitvi maroške krize.

Sodeč po vesteh iz Rabata, je položaj v Maroku zelo napet. Generalni rezident De Latour si vzlic odločnemu odporu francoskih kolonistov prizadeva uveljaviti vladni program. Med maroškimi nacionalisti prihaja čedalje bolj do izraza razburjenje in nestrpnost. Nasproti pa člani kolonialistične organizacije »Zveze za francosko navzočnost« pripravljajo odločen odpor, če bi poskusili sultan Ben Arafo prepeljati v Tanger. Oboroženi člani te organizacije stoje noč in dan na straži okrog sultanove palače. Njihova naloga je, s silo preprečiti umik Ben Arafu. Zato se tukajšnji krogi boje novih neredov v Maroku.

Trdijo tudi, da je glavni svetovalec Ben Arafu Hajul ponoh pobegnil iz svojega stanovanja. Hajul je vztrajno zahteval od Ben Arafu, naj odkloni zahtevo Pariza, da bi zapustil Rabat. Sodeč po časopisnih poročilih, je Hajul izginil, ko je policija prišla pred njegovo stanovanje. O njegovem pobegu sploh niso poročali.

Pariz, 30. sept. (Tanjug). Uradni francoski predstavniki danes niso hoteli potrditi govorice, češ da bo Francija izstopila iz OZN, če bo Generalna skupščina sklenila začeti debato o Severni Afriki. Čeprav v dobro poučenih krogih sodijo, da so te govorice posledica pritiska, ki ga francoska delegacija v New Yorku izvaja na ameriške delegate, da bi dobila glasove proti vključitvi tega vprašanja v dnevni red Generalne skupščine, se francoski tisk zavzema za takšen korak, poudarjajoč, da je Alžir »izključno francosko vprašanje«.

V Parizu poudarjajo, da bi v primeru, če bi izid nocojšnjega glasovanja ne bil Franciji v prid, francoska vlada protučila položaj in nemudoma sprejela sklepe glede morebitnih ukrepov. Vsekakor, pripominjajo uradni predstavniki, se bo minister Pinay vrnil že v nedeljo v Pariz in obvestil vlado o razpoloženju v OZN.

Poluradni »Monde« podpira nocoj to odločno stališče francoske vlade, pripominja pa, da je »docela razumljivo, da se i OZN i ves svet zanimata zdej za problem Alžira in Severne Afrike«. Časnik piše, da mora biti Francija odločna in da ne sme dovoliti vmešavanja drugih v njene notranje zadeve, toda njen ugled v očeh sveta se bo povečal, če bo sklenila v Severni Afriki »začet odločno politiko, ki bo v skladu s svobodoljubnimi tradicijami naše dežele«.

Proglasitev nevtralnosti — prvi korak
Dunaj, 30. sept. (Reuter) Uradno so objavili, da bo avstrijski parlament v osvojenem Avstriji najprej sprejel zakon o proglasitvi avstrijske nevtralnosti. Parlament se bo sestal 26. oktobra, en dan potem, ko bo poslednji okupacijski vojak zapustil avstrijsko ozemlje.

Poročilo o Eisenhowerjevi boleznih
Denver, 30. sept. (AFP). Danes je bilo objavljeno sporočilo, v katerem je rečeno, da se zdravstveno stanje predsednika ZDA Eisenhowerja še popravlja na zadovoljiv način in brez komplikacij.

Izjano zasedanje izraelskega parlamenta
Tel Aviv, 30. sept. (FP). Predsednik izraelskega parlamenta Jozef Sprinzak je sklical za 10. oktober izredno parlamentarno zasedanje. Desničarski stranki »splošni cionisti« in »Herut« sta zahtevali sklicanje izrednega zasedanja, na katerem naj bi razpravljali o zunanji politiki in varnosti Izraela. Med razpravo se bodo razgovarjali zlasti o ameriških in sovjetskih dobavah orožja Egiptu in o položaju na meji.

Kriza, ki se je začela pred 7 tedni, se nadaljuje. Se ni znano, ali bo Ben Gurion zmozel sestaviti novo vlado še pred izrednim zasedanjem parlamenta.

Hammarskjöld priredil sprejem v počastitev Molotova in Pinaya

New York, 30. sept. (AFP). — Generalni tajnik OZN Dag Hammarskjöld je sinoči priredil na sedežu OZN sprejem v počastitev zunanjih ministrov SZ in Francije Molotova in Pinaya.

Razen vodij delegacij so bili na sprejemu stalna predstavnika obeh dežel v OZN Alphanid in Soboljev, sovjetski minister Kuznjecov in francoski predstavnik v odboru OZN za razorožitev Jules Moch.

Nova zahodna formula varnosti

določena na newyorškem sestanku zahodnih ministrov

(Od našega stalnega dopisnika)
London, 30. sept. — V Londonu pravijo, da so zunanji ministri ZDA, Velike Britanije in Francije na sestanku določili temeljna načela »poročev«, ki jih bodo ponudili na bližnji ženevski konferenci. V Londonu menijo, da so poročta vezana na vprašanje združitve Nemčije. Sodeč po neuradnih virih je bistvo zahodne formule evropske varnosti v naslednjih predlogih: 1. tri zahodne države in tiste članice Atlantske zveze, ki žele to storiti, bi jamčile za varnost ozemlja

ZSSR in ostalih vzhodnoevropskih dežel pred napadom s strani Zahodne Nemčije; 2. v zameno bi ZSSR jamčila za varnost Zahodne Nemčije; 3. od dežel, ki niso vezane na noben blok, se zahteva, naj se pridružijo temu varnostnemu sistemu.

O podrobnostih javnost ni ničesar zvedela in najbrž ne bodo znane do ženevske konference. Sodeč po nekaterih vesteh, pa obsegajo predlogi med drugim načrt o upostavitvi tako imenovane »one zmanjšane napetosti«, ki bi obsegala večji del obeh Nemčij,

v katerih bi smelo biti samo omejeno število čet, določeno s sporazumom med velesilami.

Nova formula poročev, ki so jih po mnenju londonskih političnih krogov trije zunanji ministri določili med svojimi razgovori v New Yorku, naj bi pravzaprav zamenjala prejšnji angleški načrt o varnosti, obsegajoč samo štiri velesile in Nemčijo. Novi predlog o poročevih je nekoliko širši od prejšnjega, in v tem smislu ga obravnavajo kot bližjega sovjetski konceptiji evropskega varnostnega pakta. V Londonu pravijo, da tudi ta formula v bistvu ne pomeni odklona od temeljnih zahodnih pozicij o vprašanju varnosti in Nemčije. »V novih predlogih,« je poudarjeno v nekem komentarju, »ni nobenih žrtev, ki bi bile v sedanjih razmerah nesmiselne, in navzlic ženevskemu duhu v njih tudi ni napovedana milejša politika nasproti Sovjetski zvezi.« V dokaz za takšno mnenje navajajo v Londonu med drugim tudi gledišče, ki so ga zahodni zunanji ministri nedavno uveljavili nasproti Nemčiji.

D. B.

SEJA ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA

Sprejeli so štiri osnutke zakonov

ki bodo predloženi Ljudski skupščini v odobritev

Beograd, 30. septembra. (Tanjug). Na seji Zveznega izvršnega sveta, ki je bila danes dopoldne pod predsedstvom Aleksandra Rankovića, so sprejeli štiri osnutke zakonov, ki bodo predloženi Ljudski skupščini v odobritev. Gre za osnutke zakona o javnem pravobranilstvu, o radiofuznih postajah, o odklivanjih in neodvisne in demokratične Avstrije.

Zvezni ljudski skupščini bodo poslali v odobritev tudi osnutek odloka o spremembi in dopolnitvi zveznega družbenega plana, sprejet na današnji seji. Na tej seji je Zvezni izvršni svet sprejel še več predpisov s področja gospodarstva. Najvažnejši med njimi so: uredba o ustanovitvi skladov za pospeševanje gozdarstva in o upravljanju teh skladov, odlok o upravljanju zveznega sklada za raziskovalna dela in odlok o razpolaganju z zveznim skladom za regres in dotacije.

Z novim zakonom o javnem pravobranilstvu bi natančneje določili funkcije in značaj te ustanove, katere glavna naloga je, da zastopa v imovinskih pravicah in

obveznostih pred sodišči in drugimi državnimi organi Jugoslavije ljudske republike in druge politično teritorialne enote, kakor tudi nekatere ustanove kot pravne osebe. Ena izmed važnih novosti v primerjavi s sedanjim zakonom je ta, da je predvideno, da lahko gospodarska organizacija prijavi zveznemu javnemu pravobranilstvu v registracijo vsak spor, ki ga namerava sprožiti proti tujemu državljanu ali tuji pravni osebi, kakor tudi vsak spor, ki ga le-ta sprožita proti njej. To je treba storiti ne glede na to, ali teče spor pred domačim ali tujim sodiščem ali pred kakim drugim organom. Tako bi upostavili kontrolo zlasti nad zu-

nanjetgovinskimi podjetji, ki so sprožila spore v tujini. Namen te kontrole je, vplivati, da bodo podjetja z večjo odgovornostjo vodila spore v tujini. Zvezni izvršni svet pa ni sprejel nekaterih predlogov, naj bi javno pravobranilstvo zastopalo podjetja in ustanove v vseh sporih s tujino, ker bi bila s tem kršena njihova samostojnost.

V nosprotju z javnim pravobranilstvom za radiofuzne postaje doslej nismo imeli zakona. Z uredbi iz prve polovice leta 1952 smo uredili samo nekatera vprašanja organizacije radiofuznih postaj. (Nadaljevanje na 2. str.)

Vremenska napoved

za soboto 1. oktobra

Sončno, pretežno jasno vreme. V popoldanskem času prehodno povečana oblačnost predvsem v vzhodni Sloveniji. Temperatura ponoči med -2 do 4. Na Primorskem do 12. Najvišja dnevna temperatura med 15 in 20 stopinj. Zjutraj v nižinah megla.

Nehrueva zahvala predsedniku Titu

New Delhi, 30. sept. (Tanjug). Predsednik indijske vlade Nehru se je zahvalil predsedniku Titu za izraženo sožalje ob velikih poplavah, ki so prizadele Indijo.

REDNA TISKOVNA KONFERENCA V TAJNIŠTVU ZA ZUNANJE ZADEVE

Odstranjene bodo sedanje težave med Jugoslavijo in Italijo

Jugoslovanska vlada pripoznala novo argentinsko vlado

Beograd, 30. sept. (Tanjug). Predstavnik državnega tajništva za zunanje zadeve Branko Drašković je danes na redni tiskovni konferenci izjavil, da so v Beogradu z zadovoljstvom sprejeli nedavno izjavo italijanskega zunanjega ministra Martina o ugodnem razvoju jugoslovansko-italijanskih odnosov. Na vprašanje, ali namerava jugoslovanska vlada kakorkoli proslaviti obletnico tržaškega sporazuma, je Branko Drašković odgovoril, da je sam doseđanj znatni napredek in razvoj odnosov med obema deželama najboljšje priznanje obletnice. Govoreč dalje o jugoslovansko-italijanskih odnosih, je Drašković izrazil upanje, da bodo odstranjene tudi sedanje

težave med Jugoslavijo in Italijo. »Jugoslavija želi, da bi se odnošaji z Italijo tudi v prihodnje zboljševali in docela konsolidirali«, je rekel in pripomnil, da bo to koristilo tako obema deželama kakor tudi splošnemu miru in razumevanju med narodi.

Predstavnik državnega tajništva za zunanje zadeve je nadalje izjavil, da je jugoslovanska vlada prek svojega stalnega predstavnika v Buenos Airesu pripoznala novo argentinsko vlado generala Lonardija. Rekel je tudi, da je jugoslovanska vlada pripravila odgovor na zadnji predlog zahodnonemške vlade v zvezi z jugoslovanskimi terjatvami v Nemčiji. Ta odgovor bodo najbrž te dni izročili zahodnonemški vladi.

Na vprašanje dopisnika »Frankfurter Allgemeine Zeitung« je predstavnik Drašković odgovoril, da jugoslovanska vlada ni stori-la nobenih posebnih ukrepov za pripoznanje vzhodnonemške vlade.

Ko so ga vprašali, ali je možno, da bi se obnovila jugoslovansko-madžarska finančna pogajanja, je Drašković izrazil mnenje, da je to predvsem odvisno od mađarske vlade. Rekel je tudi, da se bodo v kratkem, najbrž v Beogradu, začela finančna pogajanja tudi s predstavniki češkoslovaške vlade.

Miloš Minić sprejel delegacijo sovjetskih novinarjev

Beograd, 30. sept. (Tanjug). — Predsednik okrajnega ljudskega odbora Beograda Miloš Minić je danes opoldne sprejel delegacijo sovjetskih novinarjev, ki se že nekaj dni mudi pri nas.

Sovjetski novinarji so se z njim razgovarjali približno dve uri ter se zanimali za organizacijo krajevne oblasti in probleme beogradske komunne.

O plačah in cenah

Pri nas se na ulici govori že dolgo časa, da bodo od 1. januarja dalje višje plače. Nekdo pravi, da bo povzročila zrna 50 %, drugi spet, da bo 100 %, tretji, da bodo plače dvakrat in celo trikrat večje, pač v skladu s tem, od kot izvira »informacija« in kolikokrat je bila mimogrede dopolnjena. Prav tako je govora o zvišanju stanovanjskih najemnin. Vse to pa bo baje privedlo do nadaljnega povečanja cen, kar bo v škodo življenjskemu standardu ljudi.

Spričo teh zgodb smo prišli v položaj, da sta »zvišanje« plač in najemnin že postala činitelj, ki deloma vpliva tudi na trg, na razdelitev družinskih dohodkov, na jemanje potrošniških kreditov itd., čeprav o zvišanju ni ne duha, ne sluha. Takšen položaj seveda povzroča nepotrebno nervozno, koristi pa samo spekulantskim težnjam, medtem ko škodijo stabilizaciji cen in trga ter potrošništvu.

Poznavali smo se pri Narodni banki in Odboru za gospodarstvo Zveznega izvršnega sveta. Nasprotno, so nam rekli v Narodni banki in v Odboru za gospodarstvo, zdaj delamo na tem, da bi omejitvi povečanje kupnega sklada in da bi povečali proizvodnjo blaga za široko potrošnjo, da bi tako stabilizirali cene, utrdili in okrepili kupno moč dinarja.

Predvsem gre za ukrepe, katerih cilj je zmanjšati investicije, ki niso v skladu z našim planom in z našimi trenutnimi stvarnimi možnostmi. Investicijska sredstva so prevelika, čisto pa jih uporabljajo ravno v druge namene, kakor bi jih bili morali. Razen tega delajo zdaj na spremembi sestane investicij, ki bi bila v korist proizvodnji za potrebe široke potrošnje.

Družbeni plan resda predvideva letos za 10 % manjše investicije kakor lani. Toda v praksi je položaj čisto drugačen — investicije so bile v prvem polletju letošnjega leta za 50 % večje kakor v istem obdobju lanskega leta. Investicijska sredstva veliko bolj trošijo republike, lokalni organi in gospodarske organizacije. V primeri z istim obdobjem lanskega leta so se investicije povečale od 60 na 106,5 milijard din, se pravi za 78 %. Družbeni plan določa, da je treba za sleherni novo investicijo prositi Zvezni izvršni svet za dovoljenje, toda v praksi je drugače in zato je tudi prišlo do kontrole in preprečevanja »dijnih« investicij.

Tudi s plačevanjem davkov ne gre tako hitro. Le-to je praviloma v zaostanku, često v takšnem, da odbori ne morejo plačati svojih uslužbenecv. Neplačevanje davkov pa je v našem položaju silno važno, ker ne spodbuja kmetovalcev, da bi prinašali svoje blago na trg. To pa nujno vpliva na cene.

V položaju, kakršen je na trenutno, ne morejo priti popolnoma do izraza tisti pozitivni elementi, ki utrjujejo cene in stabilizirajo trg.

Zdaj imamo na primer na razpolago striktno več električne energije, kakor pred vojno, pa vendar ni dovolj za zadostitev potreb nove industrije. V prvih šestih mesecih letošnjega leta se je industrijska proizvodnja (z gospodarstvom in gradbinstvom, brez kmetijstva) povečala za 22 % v primeri s prvim polletjem lanskega leta. Tempo industrijskega vzpona lahko najlaže spoznamo, če proizvodnjo leta 1952 označimo z indeksom 100; potem letošnja proizvodnja (v prvih šestih mesecih) znaša 140.

Kmetijstvo počasi napreduje, vendar je bila letošnja letina dokaj dobra.

Dohodki prebivalstva so za 20 % večji kakor lani. Gibanje prometa na drobno kaže, da je bilo v šestih mesecih 1955 prodano za 20 % več blaga, kakor v istem obdobju lanskega leta, in sicer činil za 15 %, industrijskih proizvodov za 24 %, pohištva pa je bilo prodanega za 50 % več.

Uvoz je bil v prvih šestih mesecih večji od izvoza, čeprav to ni dobro za našo plačilno bilanco.

Vrsta činiteljev torej kaže, da bi bila stabilizacija cen in trga normalna toda oraksa, o kateri smo govorili, ne dovoljuje, da bi ti činitelji prišli popolnoma do izraza. Ravno zato, da bi stabilizirali cene in trg, da bi stabilizirali cene in trg, da bi stabilizirali cene in trg.

Kongres za zaščito otrok

Jutri se začne v Beogradu prvi kongres za zaščito otrok, ki bo trajal do 5. t. m. Udeležilo se ga bo okrog tisoč predstavnikov iz vse države pa tudi nekateri gostje iz tujine.

SKLICANJE KOMISIJE

za vprašanja električne energije pri odboru za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS

Predsednik komisije za vprašanja električne energije sklicuje 2. komisije za torko dne 1. oktobra 1955 ob 10 v poslopiju Ljudske skupščine LRS v Ljubljani — iz tajništva Ljudske skupščine LRS.

lizirala trg in cene, sta Ljudska skupščina in Zvezni izvršni svet sprejela vrsto predpisov, ki izpodbujejo proizvodnjo, a omejujejo razne oblike potrošnje, da bi s tem zmanjšali pritisk na trg. To so na primer: odlok o odvzemu dela dobička podjetij za 1954, pa tudi za 1955, odlok o uporabi sredstev za samostojno razpolaganje šele potem, ko so le-ta dosežena, predpisi o uporabi amortizacijskih skladov, o realnih poročilih pri investicijskih itd.

Kar zadeva zvišanje plač, lahko pride do tega samo, če bo to posledica zvišanja delovne storilnosti tako posamezno, kakor v celoti. Sleherni zvišanje, ki ne bi bilo v skladu s tem našim gospodarskim družbenim načelom, bi samo še bolj okreplilo težnjo po naraščanju cen in bi se konec koncev neupravičeno znašilo — preko trga — v rokah tistih, ki tega po svojem gospodarskem prispevku ne zaslužijo.

Če bodo plače ostale iste, potem je težko govoriti o zvišanju najemnin, ker bi to prizadelo delavce in uslužbence. Potrebno pa bi bilo, da bi dajali sredstva za izgradnjo novih stanovanj iz akumulacije gre za pereče vprašanje, ker so potrebe po stanovanjih še zelo velike, čeprav iz leta v leto čedalje več gradimo.

Skratka, če stvari natanko pretehtamo, potem postane jasno, da se je moč o cenah, plačah in najemninah koristno razgovarjati samo, če upoštevamo gospodarski položaj v celoti. Razne neutemeljene govornice pa lahko samo škodijo.

»Borba«

S seje Zveznega izvršnega sveta

(Nadaljevanje s 1. strani)

V tej uredbi so bile samo načelne določbe o radijskih aparatih in plačevanju naročnine ter o odstranitvi radiofuznih motenj. Zlasti glede načina upravljanja radiofuznih postaj ta uredba ni bila v skladu z ustavnimi načeli. Po zakonem osnutku družbena skupnost radiofuznim postajam kot javni upravni službi zagotavlja gmotna sredstva v družbeni lastnini. Radiofuzne postaje so samostojne ustanove, sloneče na načelih družbenega upravljanja. Po dosedanjih predpisih velja radiofuzna služba za gospodarsko dejavnost.

Kar se tiče zakona o odklivanjih osnutek ne prinaša nič novega, marveč samo ureja to gradio. Svoj čas smo dobili nova odklivanja in s tem zakonom je določen njihov rang, pravice njihovih nosilcev in podobno.

Osnutek odloka o spremembi zveznega družbenega plana predvideva spremembe, ki bi prinesle kmetijskim organizacijam nekatere olajšave. Da bi omogočili kmetijskim posevostim in kmetijskim zadržam kupovati traktorje ali kmetijske stroje namesto obrabljenih, pa še ne povsem amortiziranih, bi jim po predlogu v takšnih primerih ne bilo treba več plačevati neamortizirane vrednosti starih traktorjev in strojev. Stare stroje bi lahko prodali kot staro železo, s čimer bi se zmanjšal tudi odtok deviz, namenjenih uvozu starega železa. S prodajo nerabnih strojev bi kmetijske organizacije dobile tudi sredstva, s katerimi bi povečale svoj amortizacijski sklad pred potekom roka za njihovo amortizacijo.

Zvezni izvršni svet predlaga Ljudski skupščini, naj spremini

Zdravniki za očesne bolezni so se zbrali v Ohridu

V Ohridu je včeraj začel delo kongres zdravnikov za očesne bolezni. V štirih dneh bodo prebrali okrog 50 referatov s področja svojega dela. Posebej bodo še predlagali, naj bi v vseh republikah središčih odprli šole za otroke s slabim vidom. Doselej deluje takšna šola v Beogradu in je dosegla že mnogo uspehov.

Rimski kongres Zveze mest zaključen

V Rimu je včeraj zaključil delo XII kongres mednarodne Zveze mest in lokalne oblasti. Okrog tisoč delegatov iz 28 držav je razpravljalo o lokalni avtonomiji in finančnih vprašanjih. Razprave se je udeležil tudi dr. Marjan Dermastia.

V vlaknu so našli 2552 ročnih ur

Cariniki so v Sežani našli 2552 ročnih ur v vlaknu, ki je prišel iz Italije. Pred nekaj dnevi so v spalnem vagonu našli 1097 ur, kmalu zatem pa še 1155 ur. Obakrat je bil vagon prazen, tako da ni bilo mogoče odkriti ne lastnika ur niti ugotoviti, komu so namenjene. Vrednost zaplenjenih ur znaša okrog 20 milijonov din.

IZ RAZPRAVE V ZVEZNI INDUSTRIJSKI ZBORNICI

Predlog za spremembo sistema kreditiranja

gospodarskih organizacij z obratnimi sredstvi

Beograd, 30. sept. (Tanjug). V Zvezni industrijski zbornici so včeraj zaključili razpravo o predlogih, ki jih je pripravila skupina strokovnjakov iz Narodne banke za spremembo sistema kreditiranja gospodarskih organizacij z obratnimi sredstvi. Pripombe in predloge proizvajalcev bodo poslali Narodni banki.

V predlogih za spremembo kreditiranja z obratnimi sredstvi je glavno to, da se zahteva namesto sedanjih bolj ali manj avtomatičnih odnosov med banko in podjetji sodelovanje vseh zainteresiranih, predvsem pa družbenih činiteljev. Stalna obratna sredstva, ki jih zdaj dodeljuje banka podjetjem po načelih avtomatizma, naj bi v prihodnje obravnavali kot družbena, da bi bila pravzaprav isto, kar so osnovna sredstva podjetij. Za zagotovitev materialnih in drugih investicij, potrebnih za proizvodnjo in promet, bi v gospodarskih organizacijah upostavili sklad stalnih obratnih sredstev. Ta sredstva bi bila namenjena izključno kritju zalog surovin in potrebnim za proizvodnjo in podobne potrebe. Sklad stalnih obratnih sredstev bi se zbiral iz sredstev, ki jih prepušča družbena skupnost v upravljanje gospodarskim

organizacijam, dalje iz drugih prostih sredstev ustanoviteljev gospodarskih organizacij, kakor tudi iz skladov samih gospodarskih organizacij, s katerimi samostojno razpolagajo. V ta sklad bi šla tudi nekatera investicijska posojila za obratna sredstva, kakor tudi krediti okrajev.

Po teh predlogih naj bi stalna obratna sredstva določale komisije, v katerih so bili razen banke zastopane gospodarske organizacije, strokovna združenja in ljudski odbori. Dodatna obratna sredstva podjetji bi tudi v prihodnje zagotavljali na podlagi pogojev, ki jih zahteva Narodna banka in ki bi jih bilo treba predpisati s posebno uredbo o kratkoročnih kreditih. Predlog predvideva, naj bi z istim zakonitim predpisom uredili tudi kratkoročno kreditiranje okrajev, avtonomne enote ljudske republike in federacije za kritje tekočih osebnih in materialnih izdatkov, kadar teh izdatkov ni moč kriti s proračunskimi dohodki spričo neenakomernega dotoka dohodkov komer letom.

Proizvajalci ugodno presojajo ta predlog za spremembo sedanjega načina kreditiranja z obratnimi sredstvi in menijo, da bi z

njim odstranili pogosta trenja med banko in podjetji zaradi negotovosti glede zagotovitve obratnih sredstev ter ustvarili ugodnejše pogoje za rednejše gospodarsko poslovanje gospodarskih organizacij.

PRVA REDNA SKUPŠČINA PRAVNO-EKONOMSKE FAKULTETE

Družbeno upravljanje na univerzi se uspešno uveljavlja

Včeraj dopoldne je bila v zbornični dvorani ljubljanske univerze prva redna skupščina Pravno-ekonomske fakultete. Skupščino so se udeležili poleg večine profesorjev obeh oddelkov fakultete tudi član izvršnega sveta LRS tov. Boris Kocjančič, sekretar Sveta za zakonodaj in ljudsko sodstvo LRS dr. Fedor Tomižek, sekretar Sveta za ljudsko zdravje in socialno politiko tov. Lojze Piškur, predstavnik Javnega tožilstva LRS, prorektor Univerze dr. Fran Zwitter, dekan Medicinske visoke šole dr. Milčinski in predstavniki Agronomsko-gozdarske fakultete.

Skupščino je začel dekan Pravno-ekonomske fakultete dr. Jože Goričar, ki je nakazal glavne probleme fakultete, o katerih naj diskutirajo predvsem razpravljajo. S celotno problematiko fakultete so bili udeleženci skupščine seznanjeni že poprej.

Tov. Goričar je uvodoma poudaril, da po enoletni izkušnji lahko smatramo družbeno upravljanje na univerzi kot uspel instrument naše socialistične demokracije.

Med važnejšimi problemi, ki jih je že pred diskusijo načel tov. Goričar, in h katerim so se ponovno vračali mnogi diskutanti, je bila tudi združenje ali bolj točno razdruženje pravno-ekonomske fakultete v samostojno pravno oziroma ekonomsko fakulteto. Izkušnja enoletne administrativne skupne uprave kaže na staro pot osamosvojitve. To je po besedah nekaterih govornikov tudi razvojna nulnost, saj se prej izražajo tendence po specializaciji kot po potrebi splošnih pravno-ekonomskih strokovnjakov.

Specializacijo terjajo zlasti razvoj ekonomskih ved in praktične ekonomske potrebe, kakor tudi pravne vede niso več usmerjene zgolj v vzgajanje klasičnih juristov za potrebe sodišč, advokatov in tožilstva, ampak zahtevajo juriste tudi uprava in gospodarska

Finski invalidi v Sloveniji

V četrtek popoldne je prispele iz Hrvaške v Slovenijo štiričlanska delegacija finskih invalidov.

V Postojni so jih pozdravili člani glavnega odbora ZVVI Slovenije s Francetom Kresetom-Cobanom na čelu. Po ogledu Postojnske jame in Predjamskega gradu so se finski gostje napotili v Ljubljano. Ogledali so si Muzej narodne osvoboditve in počastili spomin padlih pri Urhu. Danes se bodo po 14 dnevem bivanju v naši državi vrnili na Finsko.

podjetja. Vse to, s kopico organizacijskih in subjektivnih vzrokov, govori za ponovno razdruženje obeh oddelkov, ki sta sedaj še združena v eni fakulteti.

Dr. Kušelj, dr. Pokorn dr. Sanderl, dr. Kiovsy in tudi drugi so govorili o pomanjkanju učnih moči, o znanstvenem naraščanju in s tem v zvezi o asistentih, ki jih na vseh koncih primanjkuje. Pri ugotavljanju vzrokov za tako nizek pritok novih znanstvenih moči na univerzo so navajali predvsem slabe materialne pogoje (mesečna plača asistenta z dodatki znaša največ 12.000 din, v podjetjih pa isti človek zasluži lahko do 22.000 din), nadalje dolgo dobo študija in znanstvenega dela do doktorata, kar vse vpliva kljub skrbi ljudske oblasti za nove znanstvene kadre tako na kvaliteto študija kot na znanstveno in pedagoško delo fakultete.

Diskusija, v kateri so sodelovali profesorji in študentje obeh oddelkov pravno-ekonomske fakultete, je bila trezna, konstruktivna in je ponovno dokazala, da se družbeno upravljanje na univerzi uspešno in vedno bolj uveljavlja.

top

Miloš Ledinek 50-letnik

Topariš, Miloš Ledinek, sekretar Okrajnega komiteja ZKS Murska Sobota in zvezni ljudski poslanec, praznuje te dni 50-letnico svoje življenjske poti.

Rodil se je pri Primožu nad Muto kot sin rečnih kmečkih staršev septembra leta 1905. Ko je končal osnovno šolo, se je opisal na učiteljsko in se začel že med študijem seznanjati z na-



prednimi idejami Kot učitelj o raznih krajih na Štajerskem je širil napredne ideje med učiteljskim stoom Učeljavil se je tudi z aktivnim sodelovanjem pri založbi »Pedagoški tisk« o Mariboru, ki je leta 1939 izdala njegovo knjigo »Moi razredi« pomembno psihološko in sociološko študijo o ozkozi otrok

Kot napredno mislečega članka in revolucionarja so ga nacisti kmalu po okupaciji Slovenije aretirali in ga zaprli v mariborske zapore kmalu nato so ga z družino pred odpeljali o taborišče o Rajhenburgu, potem pa so ga izgnali na Hrvaško Tam je nadaljeval svoje napredno delo — sodeloval je z mladino, ki se je borila proti okupatorju iz Hrvaške je konec leta 1941 odšel o Bosno kjer je do septembra 1943 opravljal pomembne naloge o boju proti okupatorjem in domaćim izdajalcem

Tudi po osvoboditvi je posvetil vse svoje delo ozkozi mladine, boljšemu življenju delovnega ljudstva Bil je načelnik oddelka za prosneto o mariborskem okrožju, pomočnik ministra za prosneto o mladi LRS itd Poleg svojega rednega dela je opravljal tudi publicistično-ozkozi delo kot soautor je izdal »Računice za osnovno šolo«, misal je »Anke o sodobno pedagoški« itd

Jubilantni klicemo na mnoga leta, želeč mu še mnogo uspehov o njegovem delu.

Z LETNE SKUPŠČINE PRIRODOSLOVNO-MATEMATIČNE-FILOZOFSKE FAKULTETE

DVE ALI ENA FAKULTETA?

Veliko pomanjkanje študijskih prostorov zavira hitrejši razvoj ustanove — Prihodnje leto bodo začeli graditi novo fakultetno zgradbo ob Aškerčevi cesti — Farmaceutski oddelek, če bodo prostori — številni problemi — skromna razprava

V četrtek dopoldne je bila v zbornični dvorani Univerze prva letna skupščina združene prirodoslovno-matematične-filozofske fakultete, ki so se je razen profesorjskega zbora udeležili tudi tov. Boris Zihnerl, Boris Kocjančič, rektor Univerze prof. dr. inž. Anton Kuhelj, prorektor prof. dr. Franc Zwitter, predstavniki ostalih ljubljanskih fakultet, člani fakultetnega sveta in slušatelji.

V uvodnem govoru je prof. dr. Bogo Grafenauer prikazal notranji razvoj obeh sedaj združenih fakultet v desetletnem povojnem razdobju. Fakulteta je navzlic številnim objektivnim in subjektivnim oviram zrasla v znanstveno ustanovo, ki posreduje znanje skoraj trikrat večjemu številu študentov kot pred vojno.

Nepretrgan in nagei razvoj fakultete se zrcali v naraščanju študentov na univerzi. Od 416 rednih in 22 izrednih slušateljev v letu 1945 se je to številu v zimskem semestru 1954-55 povečalo na 1277 rednih slušateljev in 177 izrednih. Počasneje kot številu študentov pa raste število diplomiranih. Pri približno 430 do 450 rednih študentih v študijskih letih 1938-1940 je diplomiralo v 5 do 6 letih 70 absolventov. To številko smo dosegli po vojni šele 1950. leta, v študijskem letu 1954-55 pa jo že preseželi. saj je diplomiralo 137 slušateljev, še manj razveseljuje pa je dejstvo, da 30 do 50 % študentov sploh ne dokonča študija z diplomom. Kje so vzroki? Prof. Grafenauer je dejal da razen peresnosti in premajhnega interesa za poglobljen študij normalno študijsko delo zavirata predvsem nestalnost stu-

dijskih načrtov in pomanjkanje zadovoljivih prostorov. V 10 letih so na fakulteti uveljavili nič manj kot 4 učne načrte, ki so seveda nujno izžvali občutne težave tako v delu profesorskega zbora kot pri študentih. V zaključku se je dotaknil še vprašanja ponovne delitve obeh fakultet in družbenega upravljanja na univerzi kot zadnje etape v tem desetletnem obdobju.

Po poročilu dekana prof. Boža Skrlja se je razvila skromna razprava, v kateri so poudarili predvsem nekaj perečih problemov, ki zahtevajo bližnje in temeljite rešitve. V razpravi je bilo govora o ponovni razdružitvi združene fakultete, o gradnji nove fakultetne stavbe, o perečih problemih asistentskega kadra itd. Nihče pa ni spregovoril o perečih študijskih problemih, o tem, kako pripravljati fakulteta bodoči srednješolski profesorski kader, nihče se ni dotaknil različnih študentskih vprašanj. Ze sam prof. Božo Skrlj je v uvodu k svojem poročilu dejal, da se bo omejil predvsem na ekonomske in finančne probleme.

Osnrednje vprašanje je bila ponovna razdelitev fakultete. Dekan je v svojem poročilu navedel vzroke, ki govore o razdelitvi in proti njej. Na osnovi njegovih argumentov se je razen profesorskega zbora tudi skupščina strinjala s ponovno razdružitvijo obeh fakultet.

Pomanjkanje primernih študijskih prostorov je rdeča nit, ki se vleče iz vseh 10 let povojnega življenja obeh fakultet. Obstojči prostori so nekako zadoščali za študij približno 450 študentov pred vojno, za trikratno število

študentov pa nikakor ne zadoščajo. Sedaj ima fakulteta svoje inštitute in seminarje kar v petih stavbah. Šest predavalnic služi hkrati več inštitutom in seminarjem.

Ze od leta 1945 tečejo priprave za gradnjo novega fakultetnega poslopja. Šele lani so naposled odobrili idejni projekt za stavbo ob Aškerčevi cesti, v začetku letošnjega leta pa dobili dovoljenje za izvedbo idejnega načrta. Navzlic naporom univerzitetnih oblasti bodo z gradnjo verjetno pričeli šele prihodnje pomlad, seveda če bodo dobili investicijska sredstva, ki jih predvideva proračun za prihodnje leto. Če se bodo dela pravočasno pričela, bodo prihodnje leto zgradili stavbo do tretje faze in zato porabili približno 240 milijonov dinarjev.

Kakšne težave povzročajo razvoj fakultete študijski prostori. Ilustrirajo tudi priprave za ustanovitev farmaceutskega oddelka na ljubljanski univerzi. Predlog ljubljanskega društva je fakultetna uprava načelno sprejela, saj bi tako rešili pereče vprašanje farmaceutskega naraščanja v Sloveniji. Statistike pripovedujejo, da je v Sloveniji skoro četrtnina farmacevtov zrelih za unokofite. Če upoštevamo še zaželjeni vsakoletni prirastek vidimo, da bi tem zahtevam naša najboljše zgradbosti z ustanovitvijo tega oddelka v Ljubljani. Edina težava so spei prostori.

Skupščina je sprejela še nekatere sklepe. Ustanovili bodo arhivno komisijo, vsako leto bodo izdajali bibliografijo znanstvenim del fakultetnih sodelavcev. Pročelji bodo tudi težavne razmere glede asistentskega kadra. lg

Veleposlanik Popović priredil sprejem ob gostovanju »Kola« v Pekingju

Peking, 30. sept. (Nova Kitajska). — Veleposlanik Vlada Popović se je v zdravici ob sinočnjem sprejemu v jugoslovanskem veleposlanstvu na čast folklorne skupine »Kolo« zahvalil predsedniku vlade Ču En Laju in predstavnikom kitajske vlade za pomoč, ki so jo nudili jugoslovanskemu ansamblu.

Na koncu zdravice je želel ki-

tajskemu ljudstvu srečo in uspeh ter nazdravil sodelovanju in trdnemu prijateljstvu med Kitajsko in Jugoslavijo ter Mao Ce Tungu. Kitajski predsednik Ču En Laj je v odgovoru na zdravico izrazil globoko hvaležnost za obisk in koncerte jugoslovanskega ansambla: »Kitajski kulturni krogi in kitajski narod so se z globokimi simpatijami seznanili z jugoslovanskimi narodnimi pesmimi in plesi. Ti umetniški koncerti razkrivajo junaštvo jugoslovanskega ljudstva v boju za svobodo in neodvisnost, njegovo ljubezen do dela in hrepenenje po sreči. Vse to kitajsko ljudstvo s svojo lastno narodno zgodovino, življenjskimi izkušnjami in svojimi deli lahko odlično razume. Obisk in koncerti jugoslovanskega ansambla »Kolo« so prispevali k medsebojnemu razumevanju med kitajskim in jugoslovanskim ljudstvom ter h kreipitvi prijateljskega sodelovanja in kulturne izmenjave med obema deželama.«

Obletnica ljudske revolucije na Kitajskem

Pred šestimi leti je bila ovržana z zmago ljudska revolucija na Kitajskem, ki jo je začel veliki demokrat Sun Jat Sen, dokončala pa jo je KP Kitajske skupno z vsemi naprednimi demokratičnimi silami v deželi.

Petindvajset let je trajal trdovraten in trd boj kitajskega ljudstva za neodvisnost dežele proti fevdalizmu in kolonializmu.

Zmaga kitajske ljudske revolucije je eden največjih dogodkov nove svetovne zgodovine. S to zmago si je kitajsko ljudstvo odprlo pot gospodarskega, kulturnega in družbenega napredka, odprlo si je pot graditve socializma v tem delu sveta.

Šest let graditve dežele z naporom in žrtvami več sto milijonov delovnih ljudi je že obrodilo velike sadove: obnovo, uspehe v graditvi industrije, vodnega gospodarstva in prometa.

LR Kitajska se bori, da bi odpravila tisočletno zaostalost, postala gospodarsko razvita in industrializirana dežela, da bi razvila svoje velike kulturne tradicije in ustvarila nove kulturne pridobitve.

Naši delovni ljudje in celotno ljudstvo, ki so spremljali osobodni boj in razvoj ljudske revolucije na Kitajskem, z radostjo pozdravljajo njen uspeh, zlasti pa njeno dokončno veliko zmago.

Kanadski zunanji minister na poti v Moskvo

Ottawa, 30. sept. (AP) Kanadski zunanji minister Lester Pearson je pred odhodom v Moskvo izjavil, da se bo s sovjetskimi voditelji med drugim razgovarjal o izboljšanju kanadsko-sovjetske trgovine.

Pearson, ki je danes odpoval v SZ, je na tiskovni konferenci dejal, da bi nadaljnji kanadsko-sovjetski stiki utegnili vsebovati tudi izmenjavo parlamentarnih delegacij med obema deželama.

Pearson bo obiskal tudi britanskega ministrskega predsednika Edena, po obisku v SZ pa bo nadaljeval pot v Singapur. Obiskal bo tudi Indijo in ministrskega predsednika Nehruja.

Demanti v zvezi s Peronom

Bonn, 30. sept. (Reuter). — Predstavniki zahodnonemške vlade je demantiral danes vest nekega argentinskega časnika, da je bivši predsednik Peron zaprosil Zahodno Nemčijo za azil.

JUGOSLOVANSKI NASPROTNI PREDLOGI

izročeni zahodnonemški vladi

(Od našega stalnega dopisnika)

Bonn, 30. sept. — Jugoslovanski veleposlanik v Bonnu dr. Mladen Iveković je danes izročil zahodnonemškemu zunanjemu ministru odgovor jugoslovanske vlade na predlog, ki ga je nedavno sprožila zahodnonemška vlada v zvezi z ureditvijo jugoslovanskih predvojnih in medvojnih terjatev. Jugoslovanski odgovor je spriči odsotnosti ministra Brentana in državnega tajnika Hallsteina, ki se mudita v ZDA, sprejel načelnik zunanjega ministrstva Wenk.

Na vprašanje, ali je moč kmalu pričakovati nadaljevanje pogajanj o jugoslovanskih terjativah, nam je veleposlanik Iveković od-

govoril, da bo to izključno odvisno od stališča zahodnonemške vlade nasproti jugoslovanskim nasprotnim predlogom.

Veleposlanik dr. Iveković je zate poudaril, da smatra jugoslovanska vlada svoje nasprotne predloge za razumno podlago za dokončno ureditev tega spornega vprašanja med obema deželama in za dokončno izpolnitev upravičenih jugoslovanskih zahtev.

Ker sta minili že malone dve leti, odkar so se začela pogajanja o tem predmetu, ki so bila v tem

Maršal Harding pri Edenu

London, 30. sept. (AFP). Novi generalni guverner Cipra maršal John Harding se je danes popoldne sestel s predsednikom britanske vlade Edenom in s njim ponovno razgovarjal o Cipru. Zatem je bila seja, ki so se je udeležili predsednik Eden, maršal Harding, minister za kolonije Lennox Boyd in državni tajnik v Foreign Officeu Reading. Slednji nadomešča zunanje ministra Macmillana. Na sestanku so razpravljali o vzpostavljanju reda na Cipru. Maršal Harding pojde v ponedeljek v Nikosijo, kjer bo prevzel novo službeno mesto.

PRED REFERENDOM V POSARJU Bonn zavrnil francoski predlog o skupnem proglasu

Pariz, 30. sept. (Tanjug). Zahodnonemška vlada je zavrnila francoski predlog o objavi skupnega francosko-nemškega proglasa pred referendumom o Posarju, ki bo 23. oktobra. Tu izjavljajo, da je zunanji minister Pinay predlagal zahodnonemškemu ministru von Brentanu med sestankom v New Yorku, naj bi obe vladi objavili skupni proglas,

času nekajkrat prekinjena in neupravičeno zavlačevana, je veleposlanik Iveković izrazil upanje, da se bo nemška vlada o novih jugoslovanskih predlogih izrekla že oktobra.

O nasprotnih predlogih naše vlade nismo mogli zvedeti nobenih stvarnih podrobnosti.

Kakor vemo, je po prekinitvi pogajanj minilo več kot osem mesecev, preden je zahodnonemška vlada sprožila nov predlog, iz česar se je dalo nedvoumno sklepati, da si tu niso prizadevali, da bi pravočasno izpolnili pravične zahteve Jugoslavije, temelječe na splošno veljavnih določbah mednarodnega prava.

Tu so večkrat in ob raznih priložnostih poudarili, da je takšno stanje dosedanjih nemško-jugoslovanskih pogajanj, ki je vsekakor bilo nezadovoljivo, negativno vplivalo, posebno še letos na splošno odnose med obema deželama. Nedvomno bi nadaljnje podaljševanje takega stanja v zvezi z jugoslovanskimi terjativami imelo tudi v prihodnje samo negativne posledice, in spriči tega je normalno pričakovati, da pristojni organi ne bodo dovolili takšnega razvoja dogodkov.

O. Miličević

PISMO IZ RIO DE JANEIRA

Veleposestva v Braziliji

Rio de Janeiro, septembra

Vsak dan privozijo v predmestja Ria, Sao Paola, Rosife in drugih velikih mest prašni kamioni s tovorom, ki ga pripeljejo 1000 do 2000 km daleč. Na kamionih beže kmečke družine iz vasi v mesta. Preseljevanje z veleposestev v mesta, iz zaostalih ali sušnih pokrajin v bolj razvite, se je razmahnilo tako, da skoraj vsak deseti Brazilec ne živi več v državi, v kateri se je rodil. V mestih, ki so središča industrializacije, zaslužijo kmetje brez zemlje, koloni in spolovinarji dva- ali celo trikrat več kakor prej, razen tega pa uživajo tudi zaščito delovne in socialne zakonodaje, o kateri braziliska vas še ničesar ne ve.

Sistem veleposesti, ki so ga upostavili Portugalci, ko so v začetku 16. stoletja odkrili in kolonizirali Brazilijo, se je ohranil do naših dni. Zemljo ima samo približno vsaka četrta družina na vasi. Nad 60 % zemlje je v rokah veleposestnikov, ki je imajo po 500 in več hektarov. Posamezna veleposestva so prave majhne kraljevine. Šestinsdeset veleposestev ima po 200.000 ha zemlje. Agrarno vprašanje v Braziliji pa ima svoje posebnosti. Tu je položaj drugačen kakor v gosto-

seljenih deželah Daljnega Vzhoda, ker je Brazilija velika skoraj tako kakor vsa Evropa, prebivalcev pa ima komaj 57 milijonov.

»KMETIJSTVO OGNJA«

V Braziliji imajo na prvi pogled čuden politični pojav. Najmočnejša politična stranka, tako imenovana »Socialnodemokratska stranka« — PSD zajema industrijsko meščanstvo iz mest ter veleposestnike iz najbolj zaostalih držav. Če izvzamemo posamezne kraje z naprednejšim kmetijstvom in srednjo zemljiško posejstvo so oblike življenja v Braziliji še arhaične. Prometa ni, kmetje obdelujejo zemljo v glavnem samo z motiko, kolobarjenja in gnojenja zemlje ne poznajo. Orno zemljo dobivajo s sečnjo in požiganjem gozdov. To metodo so podedovali od Indijancev. Ko zemljo na enem kraju izčrpajo, zažgo drugi del gozda. Znatno del njihove zemlje ostane neobdelan, kmetje nimajo dovolj presežkov za prodajo, ne vozil, da bi jih vozili v mesta. Zato so veleposestva dokaj zaprte skupnosti.

MONOKULTURNE »FAZENDE«

Drugačen je položaj v primorskem pasu in južnih delih dežele, kjer so se zakoreninila monokulturna veleposestva, tako imenovane »fazende«. Tam je razen industrijske Brazilije tudi tista Brazilija, za katero je vedel svet že prej: Brazilija kot največji pridelovalec kave na svetu in drugi svetovni pridelovalec kakaa, tretji sladkornega trsa in peti bombaža. Tu se je že vnel središnji spor med industrijo in zaostalimi veleposejci. Država je pod vodstvom pokojnega predsednika Vargasa prevzela kontrolo nad zunanjo trgovino in razpolaganjem z devizami od prodaje kave. Tako je začela prek čedanje večjega državnega proračuna prenašati narodni dohodek iz monokulturnega kmetijstva v sklade za izgradnjo panog težke industrije. Temu se je pridružilo še preseljevanje kmečkih delavcev v mesta, ker je delo na »fazendah« še primitivno, v glavnem ročno, mezde pa nizke.

TEŽIŠČE BOJA

Vsi voditelji braziliske države so zadnja leta poudarjali gospodarski in socialni problem, ki je nastal spriči stanja v kmetijstvu. Gospodarski problem je nastal zato, ker zaostalo gospodarstvo ne more zagotoviti čedalje večjim mestnim središčem zadostne količine hrane in ker monokulturno kmetijstvo na primorskih področjih ne more več nuditi dovolj

deviz za nadaljevanje industrializacije in za uvoz hrane. V mesta prihajajo množice se hitro navadijo jesti kruh in uvoz pšenice razen uvoza petroleja najbolj bremeni zunanjo bilanco dežele. Vladi si prizadevajo olajšati položaj. Povečali so uvoz kmetijskega orodja in strojev, zlasti traktorjev, in vlada vzpodbuja pridelovanje žita. Od konca vojne se je pridelavec povečal od 170.000 ton na blizu 800.000 ton in zdaj krije približno tretjino domače potrošnje. Vlada upa, da bo uredila vprašanje žita, čaka pa jo še težavnejše in na daljšo dobo raztegnjeno vprašanje socialnih odnosov na vasi.

Sikrajna levica, komunisti in socialisti vidijo izhod v agrarni reformi. Njihovo stališče pa je ostalo brez odmeva celo med kmečkimi množicami. Pokojni predsednik Vargas je imel drugačen splošen načrt o ureditvi tega vprašanja. Po njegovem mnenju bi morali sistematično kolonizirati Brazilijo, pri tem pa favorizirati srednjo posest, razvoj prometa ter izgradnjo silosov, klavnice in drugih naprav. Kar se tiče monokulturnih »fazend« v primorskih krajih in na Jugu, je menil, da bi agrarna reforma dezorganizirala pridelovanje kave, sladkornega trsa, kakaa, bombaža in drugih najvažnejših izvoznih pridelkov. Namesto agrarne reforme je predlagal, naj bi tudi na vasi uveljavili delovno in socialno zakonodajo, veljavno za delavce v mestih. Obvezne minimalne mezde in minimalni delovni dan, plačan letni dopust, prepoved otroškega dela, ugodnosti nosečim ženam in drugi ukrepi, ki jih je predlagal, naj bi odstranili polfevdalne ostanke in povečali kupno moč kmečkih množic. Hkrati bi podražitev delovne sile prisilila lastnike fazend, da bi modernizirali svojo proizvodnjo.

Vargasov osnutek zakona o uveljavljanju delovne in socialne zakonodaje na vasi, predloženi lani aprila, še zmeraj čaka v Kongresu na glasovanje. Ta zakon bi povzročil temeljite spremembe na vasi, čeprav ga ne bi uveljavili povsem dosledno. Prizadevali bi bili lastniki fazend, katerih gospodarske pozicije je industrija že tako močno omajala. Največja bitka se bide zato v Braziliji okrog vprašanja, ali bo veleposestniško kmetijstvo potegnilo deželo nazaj, ali pa bodo zmagale nove sile, ki jih potiska v ospredje industrializacija. Jaša Almul

SZ je sklenila izpustiti 8877 nemških vojnih ujetnikov

Moskva, 30. sept. (AFP) SZ je sklenila izpustiti 8877 nemških vojnih ujetnikov in jih repatriirati v Zahodno in Vzhodno Nemčijo.

»Izvestija« poročajo, da je sovjetska vlada to ukrenila po izrecnih zahtevah vlad Vzhodne in Zahodne Nemčije. Časnik pripominja, da bodo 749 nemških vojnih ujetnikov, ki še niso amnestirani, vendarle izročili obema prizadetima vladama kot vojne zločince.

Z VSEH STRANI SVETA

GRČIJA PREISKAVA O EKSPLOZIJAH NA DVORIŠČU TURŠKEGA KONZULATA

A t e n e, 30. sept. (Atenska časopisna agencija). Grški javni tožilec, ki vodi preiskavo v zvezi z eksplozijo dinamitne patrone na dvorišču turškega konzulata v Solunu dne 5. septembra, je izdal nalog za aretacijo nekega grškega študenta, ki ga stipeन्द्रira turška vlada. Ta študent je baje sodelavec vratarja turškega konzulata v Solunu Hasana Ogu Mehmeda, ki so ga aretirali že pred 13 dnevi in je sedaj v preiskovalnem zaporu.

VENEZUELA EKSPLOZIJA POTNIŠKEGA LETALA

Caracas, 30. sept. (AFP). Včeraj je eksplodiralo neko potniško letalo v hipu, ko je skušalo pristati na letališču Ciudad Bolívar. Sedem ljudi, ki so bili v letalu, se je smrtno ponesrečilo.

MALAJA KONFERENCA O ATOMSKI ENERGIJI

Singapur, 30. sept. (AFP). Indijski delegat na konferenci držav »Colombo« v Singapurju, je včeraj izjavil, da bo Indija prihodnje leto julija sklicala konferenco o atomski energiji, na katero bodo povabljene članice »Colombo« načrta: Avstralija, Kanada, Ceylon, Indija, Nova Zelandija, Pakistan, Indonezija, Burma, Japonska in Velika Britanija.

JAPONSKA INCIDENTI MED SZ IN JAPONSKO

Tokio, 30. sept. (AP). Ne glede na sovjetsko-japonske razgovore o normalizaciji odnosov med obema deželama, se v vodah med Sovjetsko zvezo in Japonsko nadaljujejo incidenti v zvezi z ribarjenjem. Sovjetske oblasti so baje včeraj izpustile tri japonske ribiške ladje in večji del posadke. Ladje in posadke so se tri dni mudile v nekem pristanišču na Kurilskih otokih, ki so pod sovjetskimi nadzorom. Sovjetske oblasti zadržujejo še dve drugi japonski ladjici, ki sta pripuli v sovjetsko teritorialno vodo.

SE VEDNO DIVJAJO ORKANI

Tokio, 30. sept. (AFP). Med orkanom, ki je včeraj divjal nad otokom Kin Sju, je dostoj izgubilo življenje 13 ljudi, poškodovanih je bilo 70 ljudi, brez strehe pa je ostalo 23.000 ljudi. Ljudje se boje, da bo orkan jutri zajel tudi Severno Japonsko.

Mehika, 30. sept. (AFP). Ko je orkan »Janet« divjal nad Karibskimi otoci, med njimi Hondurasom in Mehiko, je v 48 urah izgubilo življenje 400 ljudi, več tisoč pa jih je ostalo brez strehe. Orkan je povzročil tudi občutno gmotno škodo.

Menderesova poslanica Papagosu v zvezi s protigrškimi demonstracijami v Carigradu in Smirni

Atene, 30. sept. (Tanjug) Predsednik turške vlade Menderes je sinoči ponovno izrazil obžalovanje spriči protigrških demonstracij, do katerih je prišlo 6. septembra v Carigradu in Smirni. V posebni poslanici maršalu Papagosu poudarja

Jutri obojestranski umik iz demilitarizirane cone

Jeruzalem, 30. sept. (AFP). — Egiptovske in izraelske čete bodo umaknili iz demilitarizirane cone Nizan—El Audža v nedeljo ob desetih po lokalnem času.

General Edison Burns, ki je v imenu OZN predložil umik čet, je sprejel to novo odlaganje zaradi raznih egiptovskih pogojev in zaradi težav glede pogajanj med praznikom sabat.

General Burns je odpoval v Gazo, kjer se bo razgovarjal z egiptovskimi predstavniki.

Zahodna Nemčija pripravljena vstopiti v evropski varnostni sistem — je izjavil von Brentano

New York, 30. sept. (AFP) Zahodnonemški zunanji minister von Brentano je izjavil na tiskovni konferenci, da se je s francoskim zunanjim ministrom razgovarjal v pravem prijateljskem duhu. Potrdil je, da je s Pinayem razpravljalo o posarskem vprašanju.

Ko je odgovarjal zate na novinarska vprašanja, je Brentano poudaril, da niti njegova vlada niti vzhodnonemška vlada nista pristojni pripoznati ali potrditi meje na Odri in Nisi, ker bo treba končno rešitev vključiti v bodočo mirovno pogodbo. Vendar, je nadaljeval Brentano, je Nemčija pripravljena vključiti se v splošne evropski varnostni sistem.

Zahodnonemški minister je ponovno rekel, da med svojimi moskovskimi razgovori z Bulganinom in Hruščevom ni videl nobenega znamenja, da je SZ pripravljena »zapustiti sovjetsko cono Nemčije«. Vendar se utegnje, je nadaljeval Brentano, stvari spremeniti, kot se je to dogodilo v Avstriji.

Brentano je danes odpoval v Washington, kjer se bo sestel z zunanjim ministrom Dullesom.

Vojaški proračun ZDA predvideva povečanje kreditov

Washington, 30. sept. (AFP). V osnutku vojaškega proračuna ZDA za leto 1956 je predvidenih 34 milijard dolarjev, oziroma 285

milijonov dolarjev več kakor leta 1955.

Ameriški obrambni minister Charles Wilson je objavil te podatke na tiskovni konferenci v Pentagonu. Poudaril je, da je pospešitev proizvodnje ameriških strateških veebomnikov B-52 eden izmed poglavitnih razlogov tega zamišljenega povečanja vojaških kreditov.

Odhod zadnjih ameriških čet iz Avstrije

Dunaj, 30. sept. (ISIS). — ZDA so privolile v to, da izroče Avstriji vsa poslopja in naprave, ki so jih med okupacijo zgradile ameriške vojaške enote v Avstriji. Zadevni sporazum je bil včeraj podpisan na Dunaju. Včeraj so začele zapuščati Avstrijo še zadnje ameriške čete.

V zameno za ameriško imetje v Avstriji, ki ga cenijo na približno 22 milijonov dolarjev, bo avstrijska vlada plačala prevozne stroške za prevoz ameriških čet in druge dajatve ameriških zasledbenih sil, ki so nastali po podpisu avstrijske državne pogodbe. Sodiijo, da bo vse to stalo Avstrijo približno poldrugi milijon dolarjev.

Iz Avstrije v Italijo

Rim, 30. sept. (Tanjug). Prvi kontingent ameriških čet iz Avstrije je prispel včeraj popoldne v Italijo. Na podlagi sporazuma med poveljnikom Atlantskega

pakta in italijansko vlado o premetitvi dela teh čet na italijansko ozemlje bo 5000 ameriških vojakov nastanjenih v Severni Italiji, in sicer pod poveljstvom sil Atlantskega pakta v tem delu Evrope, katerega poveljnik je italijanski general Primieri.



Glavna ulica v Winedetu po poplavi in orkanu

OB JUBILEJNI RAZSTAVI »PLAMENA« V KROPI

ŽEBELJ IN VIJAK OD ANTIKE DO DANES

Jutri bodo v Sindikalnem domu v Kropi odprli razstavo pod geslom »Žebelj in vijak od antike do danes«. Za razstavo, ki jo prireja tovarna žebeljev in vijakov »Plamen« in Kovski muzej v Kropi, je na Gorenjskem in drugod v Sloveniji, zlasti pa v krogih železarskih strokovnjakov, zgodovinarjev in muzealcev, veliko zanimanja. Zato bo marsikomu ustreženo, če ob tej priložnosti napišemo nekaj besed o svojevrednih razstavi in njenih prirediteljih.

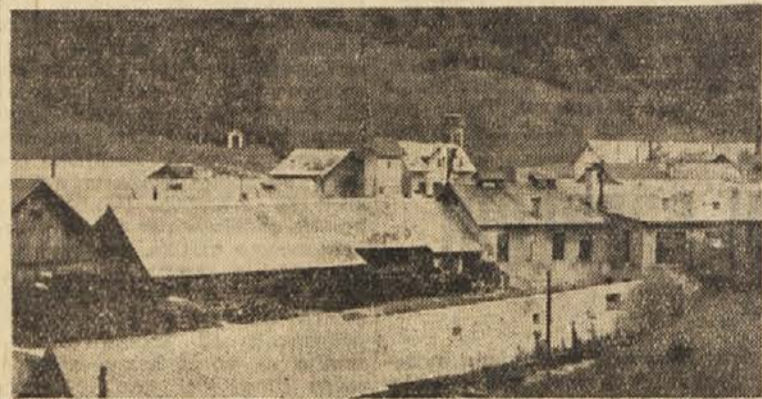
Razstava »Žebelj in vijak« je prirejena kot zaključek raznih kulturnih in drugih proslav v počastitev 60-letnice tovarne »Plamen«. Meseca maja 1895 je namreč začela obratovati v Kropi prva žebeljarska družba s komaj 47 delavci. Število delavcev se je v letu 1904 povečalo na 215 in sicer zaradi stavke v sosedni Kamni gorici, ki se je razširila tudi v Kropo. Večina delavcev se je takrat od privatnih delodajalcev vključila v zadrugo, ki je kasneje proizvodnjo postopoma razvijala. Tako so po prvi svetovni vojni razen različnih vrst žebeljev začeli izdelovati tudi vijake in matice. Vrsta delavcev pa se v stari Jugoslaviji nikakor ni mogla povečati, saj je leta 1940 bilo zaposlenih le 225 ljudi, medtem ko tovarna danes šteje že 400 delavcev, od tega 150 žensk. Delovna sila je v glavnem iz Kropo in Kamne gorice, deloma pa tudi iz okoliških vasi.

Med drugo svetovno vojno tovarna ni obratovala v polnem obsegu, ker je večina moških odšla v partizane, kjer jih je 40 darovalo življenje za svobodo delovnih ljudi. Po zlomu okupatorja je tovarna začela obratovati s polno paro. Potrebe po vijakih, žebeljih in podobnih izdelkih so bile v novi Jugoslaviji velike. Proizvodnja je vzlic zastarelemu strojnemu parku narasla iz leta v leto. Tako se je leta 1947, ko je podjetje prešlo iz združnega v državni sektor, proizvodnja dvignila na 1447 ton, leta 1954/55 pa je presegla že 3000 ton v vrednosti blizu 1 milijarde dinarjev. Vzlic vsem

prizadevanjem pa delovni kolektiv ne more kriti vseh potreb po vijakih in maticah. Kot že omenjeno, je strojni park »Plamena« nujno potreben temeljite rekonstrukcije, za kar pa lastna sredstva še vedno ne zadoščajo. Vse do leta 1950, ko je delovni kolektiv prevzel upravljanje tovarne po delavskem svetu, ni bilo nicesar investiranega za izboljšanje strojnih naprav. V času samoupravljanja pa se je stanje nekoliko popravilo, zlasti s prehodom na proizvodnjo jeklenih vijakov.

Ker si je delovni kolektiv tovarne »Plamen« v svoji 60-letni zgodovini poleg drugega pridobil tudi zadosti praktičnih izkušenj v izdelavi žebeljev in vijakov, je po pravici pri nas prvi poklican, da uspehe svojih prizadevanj pokaže tudi široki javnosti. Na razstavi bodo obiskovalci nazorno videli dosežani tehniki razvoj žebelja in vijaka, načine njunega izdelovanja, razpečavanja in uporabe, prav tako pa tudi kovača-proizvajalca pri njegovem delu v tovarni in okolici.

G-ar



Stari tovarniški objekti tovarne »Plamen« v žebeljski in zgodovinski Kropi

Nekaj izkušenj iz premiranja v mariborskih delovnih kolektivih

V Mariboru so uvedli premiranje predvsem v tekstilnih tovarnah, medtem ko ostale stroke samo v nekaterih podjetjih. Pri sestavljanju premirskih pravilnikov so se namreč pojavljale tudi očitne pomanjkljivosti, zato jih komisija za plače pri okrajnem ljudskem odboru ni mogla kar tako potrditi. Veljavni premirski pravilniki pa imajo nekatere bistvene razlike, kajti posamezni delovni kolektivi so jih sestavili tako, kot so se jim zdeli za njihove razmere najbolj ustrezni. V nekaj mesecih pa so že dobili prve izkušnje o dobrih in slabih straneh svojega premirskega pravilnika.

PREMIJSKI PRAVILNIK ZAJEMA VSE ZAPOSLENE

V tovarni volnenih in vigozne izdelkov v Mariboru je bilo v juniju in juliju — za ta meseca so izplačali premije — zaposlenih 960 delavcev in uslužbencev. Po premirskem pravilniku lahko nagrajujejo vse; podobno tudi v drugih tekstilnih tovarnah. V navedenih mesecih je prejelo premije 937 članov delovnega kolektiva; izločili so samo 23 nediscipliniranih in bolnih. Skupna vrednost premij v vsakem teh mesecih je znašala skoraj 533 tisoč dinarjev. Najvišja izplačana mesečna premija je dosegla 7270 dinarjev, najnižja pa je bila 320

dinarjev. Najvišjo premijo v višini 25 % osnovne plače lahko dobi vodilno osebe: direktor, tehnični direktor, komercialni direktor in obratovodje posameznih obratov. Najnižje premije v višini 5 % osnovne plače pa so določene za navadne delavce, ki sortirajo cevi, šivajo vreče in podobno.

Pomanjkljivosti tega premirskega pravilnika so predvsem v tem, da posameznikov ne spodbuja dovolj pri njihovem delu. Premija je namreč odvisna od uspeha celotnega kolektiva, ker se izračunava po določenem odstotku na zaslužek delavcev in uslužbencev. Tako je podobna neke vrste dodatni plači. Delavci, ki se bolj trudijo in več napravijo kot drugi, za to ne dobijo višje premije. Za tak način premiranja so se odločili zaradi tega, ker ni treba za vsakega delavca in uslužbenca posebej ugotavljati njegovih delovnih uspehov, kar bi dalo precej dela.

Ta premirski pravilnik je bil doslej vsekakor boljši kot naveden. To potrjuje porast proizvodnje. Medtem ko je delovni kolektiv Tovarne volnenih in vigozne izdelkov v aprilu dosegel komaj 97 % mesečnega načrta proizvodnje, ga je v juniju presegel za več kot 25 %. Po vrednosti je bila proizvodnja v juniju v primeri z aprilsko večja za več kot 28 milijonov dinarjev, izdatki za plače in premije pa so porasli samo za 1.367.000 din. Začetni uspeh je že tu. Sedaj pa ugotovimo, kako bi premirski pravilnik popravili ali sestavili boljše.

VSAK SEDMI ČLAN KOLEKTIVA

Povsem drugače so si zamislili premirski pravilnik v Mestnem papirniškem podjetju v Mariboru. Delovni kolektiv ima okoli 250 članov, premirski pravilnik pa daje možnost za nagrajevanje 38 članov. Od teh je dobilo premije v juniju 33 ljudi v skupnem znesku 28.326 din, v juliju pa 31 ljudi skupno 53.500 din. Najvišja premija v prvem mesecu je bila 2485 din, v drugem pa že 5650 din, najnižja pa v obeh mesecih po 300 din. Najvišjo premijo — 25 % osnovne plače — lahko dobi vsakdo, ki je zajet v premirskem pravilniku, ne glede na položaj in funkcijo, če le izpolni predpisane pogoje. Teh je toliko, da si je polno premije težko prislужiti.

V premirskem pravilniku je točno določeno za posamezna delovna mesta, kaj vse vpliva na višino premije. Ocenjujejo predvsem sledeče: povprečno presežanje norm, izpolnitev proizvodnega načrta, realizacijo finančnega načrta, znižanje polne lastne cene in režijskih stroškov, na-

bavo materiala in zaloge surovin, zmanjšanje obratnih sredstev, reklamacije zaradi kakovosti proizvodov in podobno. Značilno je, da se za neizpolnitev nekaterih nalog odšteje določen znesek, ki je bil priznan kot premija za izpolnitev drugih pogojev.

Takšna natančnost pri priznavanju premij se je pokazala kot zelo koristna. Vrednost proizvodnje je porasla od 29 milijonov dinarjev v aprilu na 34,5 milijonov v juniju in 38,4 milijonov dinarjev v juliju. Ker pa premirski pravilnik zajema samo ožek krog ljudi — le nekaj več kot vsakega sedmega člana kolektiva — in to, kakor je že razvidno iz pogojev za priznavanje premij, predvsem vodine in administrativne uslužbenke, bi moralo biti dobro, če bi premiranje nekoliko razširili in bi nagrajevali tudi posebne uspehe posameznikov v proizvodnji ter nekatere druge koristne stvari.

VELIKE MOŽNOSTI — STROGI POGOJI

V Industriji kovinskih izdelkov v Mariboru so ubrali srednjopot. Delovni kolektiv šteje okoli 520 članov, od katerih jih ima 120 možnost dobiti premije. Vzlic temu, da ima po premirskem pravilniku precej zaposlenih to možnost, je v juniju dobilo premije samo 50 oseb, v juliju pa 31. Skupna vrednost premij v prvem mesecu je bila skoraj 46.000 din, v drugem pa samo 27.000 din. Najvišja v juniju izplačana premija je bila 4690 din, naslednji mesec pa se je znižala na 3000. Najnižja pa je nekoliko porasla, od 56 din na 160 din. Premija lahko doseže največ 10 % osnovne plače, vendar skupen znesek vseh premij ne sme v enem mesecu prekočati 300.000 din. To je precej manj kot 10 % od plačnega sklada, saj so v juniju izplačali na račun plač 4.102.000 din. V primeri z majem je vrednost proizvodnje plač skupno s premijami porasla za 177.000 din, vrednost proizvodnje pa za 17 milijonov dinarjev, kar potrjuje prednost tega premirskega pravilnika.

V premirskem pravilniku Industrije kovinskih izdelkov kakih bistvenih slabosti zaenkrat ni čuti; kvečjemu bi morda bilo dobro, če bi pogoje za doseg premij nekoliko omilili. Vzlic velikemu porastu proizvodnje v juniju namreč niso razdelili niti ene šestine vrednosti možnih premij. Sicer pa bo treba še proučiti, kako bo omilitev pogojev in zvišanje izplačanih premij vplivalo na proizvodnjo.

Dobre strani premirskega pravilnika Industrije kovinskih izdelkov pa so v tem, da vpliva tudi na izboljšanje discipline in organizacije poslovanja ter vzpodbuja k večji storilnosti. Opaziti je tudi večjo štedljivost materiala in izboljšanje higienskih naprav. Število nezgod in obolenj se je zmanjšalo za polovico. Premiranje ljudi, ki niso plačani po normah, se pozna tudi pri izpolnjevanju norm in v polnem izkoriščenju zmogljivosti strojev. Tudi za hitro popravilo strojev in orodja namreč priznavajo premije.

Prve izkušnje razdeljevanja premij so pokazale, kaj bo treba pri sestavljanju novih premirskih pravilnikov predvsem upoštevati. Pokazale pa so tudi to, da je premiranje na vsak način koristno, četudi je še pomanjkljivo.

S. B.

P. J.

V Ljubljani bodo zgradili veliko garažo

O našem avtomobilskem prometu ne moremo govoriti, da je kdove kako razvit. V našem gospodarstvu se iz dneva v dan kažejo večje potrebe po vseh vrstah motornih vozil, zlasti po kamionih. Eden izmed ukrepov za izboljšanje tega stanja je nakup številnih licenc tujih podjetij in gradnja novih avtomobilskih tovarn.

Ce pomislimo, da daje TAM letno v promet približno 2000 tovornih avtomobilov, FAP okoli 400 in da bod nove avtomobilske tovarne in tovarne motornih ko-

les v bližnjih letih dograjene, se bo potreba po garažnih prostorih še znatno povečala. Razen tega upoštevamo v našo državo še tuje avtomobile, ki počasi večajo naš promet.

Neprestano širjenje prometa, zlasti v Ljubljani, narekuje gradnjo novih garaž. Doslej imamo v Ljubljani le nekaj zastarelih garaž, ki že davno ne ustrezajo sodobnim zahtevam. Prav tako so zastarele servisne delavnice. Nekatero večje bodo morali v bližnjih letih odstraniti zaradi širjenja mesta. Med take sodita obe garaži na Titovi cesti. Prva garaža na Titovi cesti med trgovino »Borovo« in Mercedes-Benzom se bo morala umakniti novi hiši, ki jo bodo na tistem prostoru zgradili, druga, za Bežigradom, pa se bo morala umakniti Gospodarskemu razstavišču.

Pomanjkanje garaž je v Ljubljani najbolj občutno ob letni sezoni, ko prihaja k nam veliko število tujih turistov z avtomobili.

Zaradi takega stanja so pri Prometni zbornici LRS ustanovili komisijo z nalogo, da prouči načrte za gradnjo velike nove garaže v Ljubljani. Pred dnevi je komisija zasedala na Okrajnem ljudskem odboru, kjer so se zastopniki zbornice pomenili z načelnikom za gradbene zadeve o vseh zadevah okrog nove garaže. Novo garažo nameravajo graditi na Tržaški cesti blizu sedanje servisne postaje. V svojih prostorih bo združevala veliko garažo, servisno delavnico in črpalno. Zgradili jo bodo na žele-

zobetonskih stebrih brez zidanih pregrad v notranjosti.

Garažo bo upravljala skupnost koristnikov garaž, ki bo zasnovana na deležih garažnih prostorov. Skupnost je zamišljena tako, da bi podjetja, ki bi imela v garaži deleže, lahko razpolagala s svojimi prostori. Skupnost bi bila zelo gibljiv organ. Če bi na primer podjetje, ki bi imelo v garaži pet svojih prostorov, imelo dva prazna, bi jih lahko oddalo drugemu. Lahko pa bi jih od drugega vzelo v najem ali pa kupilo. Skupnost koristnikov garaž pa bi imela na razpolago tudi nekaj prostorov, ki bi jih oddajala priložnostnim najemnikom. S tem bi deloma rešili težave v zvezi s parkiranjem z garažiranjem tujih avtomobilov.

Z dograditvijo garaže na Tržaški cesti pa se ne bo zaključil celotni program. Garaža na Viču bi bila le prva v seriji drugih, ki jih nameravajo zgraditi v prihodnjih letih v različnih delih Ljubljane.

L.

V Kranju je začela delovati Ekonomska srednja šola

Ze leta 1946 je bila v Kranju ustanovljena enoletna nižja gospodarska šola, ki so jo leto kasneje preosnovali v ekonomski tehnikum s tri oziroma štiri leta trajajočim šolanjem. Le-ta pa je bil pred dvema letoma ukinjen. Zadnja leta pa je potreba po srednje naobrazemem strokovnem kadru postala spet večja. Anketa, ki so jo priredili, je pokazala, da je v industriji in drugod zaposlenih le 7 odstotkov ekonomsko izobraženih uslužbencev. Zato sta okrajni ljudski odbor in zbor proizvajalcev v Kranju s Svetom za prosveto in kulturo LRS sklenila ustanoviti v Kranju štiri-letno Ekonomsko srednjo šolo. Le-ta je začela delovati že 15. septembra v prostorih I. gimnazije. V letošnji prvi letnik je vpisanih 75 dijakov, ki so končali nižje gimnazije v Zircu, na Bledu, Korškji Beli, Jesenicah, Trzinu, Skofjji Loki in Cerkljah.

Razen tega se je začel tudi dvoletni pripravljalni tečaj za opravljanje privatnih izpitov na

tej šoli. Vanj je vpisanih 30 slušateljev. To so ljudje, ki so sodelovali v NOB od leta 1941. do 1943. in so bili od 1945. leta stalno zaposleni. Let-j bodo ob koncu vsakega polletja opravljali izpite za posamezne razrede ekonomske srednje šole.

Na šoli je vpisanih še 30 izrednih slušateljev, ki imajo pouk le popoldan in bo njih šolanje trajalo prav tako štiri leta.

S. B.

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR V CERKNICI JE RAZPRAVLJAL O USTANOVITVI

MEDZADRUŽNEGA TRGOVSKEGA PODJETJA »NOTRANJKA«

Občinski ljudski odbor v Cerknici je na svoji razpravi med ostalimi tudi o ustanovitvi medzadružnega trgovskega podjetja »Notranjka« s sedežem na Raketu. Podjetje naj bi odkupovalo vse gozdne in lesne asortimente, zdravilna zelišča, mleko in mlečne izdelke, živino, krmo in drugo. Nabavljalo bi pa za vse kmetijske zadruge na Notranjskem kmetijske stroje in orodje, umetna gnojila in sredstva za zaščito rastlin ter gradbeni material in semena. Za ustanovitev trgovskega podjetja so dane pogoje vse kmetijske zadruge Notranjske. Razpravljali so še o popravilu občinskih cest. Najbolj je potrebno dograditi novi del ceste Lipanj-Sv. Stefan-Zerovnica. To cesto naj bi dogradili že letos do konca julija in takoj za tem naj bi začeli obnavljati most na glavni cesti Raket-Loška dolina v Lipensju. Bivši občinski

ljudski odbor je sicer imel v proračunu za leto 1955 za gradnjo novega dela ceste 400.000 din, vendar veliko premao, da bi cesto lahko dogradili.

Na seji je bilo tudi veliko govora o cesti Raket-Loška dolina. Na njej je promet velik, saj prevažajo po njej vse les od Delnice, Cebra, Prezida in iz vse Notranjske na železniški postaji Raket. Vendar je cesta najsilabše vzdrževana.

Ostara kazen z nevrna tatova

Novo mesto, 30. septembra. Včeraj dopoldne sta se zagovarjala pred okrajnim sodiščem 29-letni Avgust Šepič in 28-letni Ignac Urajnar, kmečka snova iz Hude pri Trobantu. V zadnjih petih letih sta ukradla 84 koles v raznih krajih Dolenjske, o čemer smo že poročali. Sodisce ju je zaradi hudih prestopkov proti premoženju sodrjavljeno ostro obdolo: Šepič je dobil 8 let in 2 meseca strogega zapore. Urajnar pa 6 let strogega zapore. Oba obsojenca sta si pridržala pravico ugovora. Vleko pa so je, da sta prikradla ostro kraven, ker sta se le zavedala, da kradeča kolesa delovnim ljudem, ki so po dnarjih privarčevali, da so si kupili kolesa, s katerimi se vozilo na delo in pod. Zato je tako stroga kazen popolnoma na mestu.

Danes se začne II. POSAVSKI TEDEN

Ob praznovanju prvega občinskega praznika v Brežicah so lani organizirali tudi prvi »Posavski teden«, ki je vsestransko dobro uspel. Da bi delo bodočih tednov še bolj uspešno, so ustanovili finančno samostojni zavod »Posavski teden v Brežicah«, ki lahko organizira prireditve na poljubnem kraju in kot reklama na ustanova lahko izdaja svoj časopis, brošure in reklamne publikacije. Najosnovnejša naloga zavoda je prirejanje vsakoletnih gospodarskih razstav in kulturnih prireditev. Ustanova bo prirejala redne letne in po potrebi izredne sejne in razstave. Na razstavah bodo tovarne, podjetja in kmetijske zadruge prodajale svoje blago. Urejen bo tudi poseben komercialni biro, ki bo sklepal pogodbe in prodajal blago za razstavjalce. Predstavniki zadrug, industrije in obrti bodo sklepali pogodbe za izdelke, tako prodaja bo možna tudi preko komercialnega biroja, ki bo zastopal prodajalce.

Letošnji drugi »Posavski teden« se začne danes in razstava je v prostorih Agroservis »pri železniški postaji«. V prostornih in okusno opremljeni hali je več ko 800 m² razstavnega prostora, medtem ko je kmetijski, strojni in gradbeni material razstavljen na prostem. Ob razstavišče je restavracija, pokašnja vin in zabavišče.

Pred občinskim praznikom v Cerkljah

Medtem ko so praznovali nekatero občine na Gorenjskem že drugič in tretjič občinske praznike, ga bo praznovala cerkljanska občina letos šele prvič. Dan, ki se ga bodo ob tej priložnosti spomnili cerkljanski občani, je 4. oktober 1944, ko je šlandrova brigada, ki je bila takrat na tem področju, porušila postojanko črne roke v Zalogu.

Občinski ljudski odbor in vse množne organizacije pripravljajo v počastitev občinskega praznika številne prireditve, ki se bodo vrstile od 1. do 9. oktobra. Uvod v praznovanje je bil pravzaprav že preteklo nedeljo, ko so kmetijske zadruge s cerkljanskega območja priredile kmetijski dan. Pravo praznovanje pa se bo pričelo že v soboto, ko bodo popoldne v Praprotni polici odkrili spominsko ploščo na hiši, kjer je bila izdana kurirska javka in sta ob tej priliki padla dva kurirja. V nedeljo dopoldne bodo zakurili spominsko ploščo na Zalogu in sicer komandantu II. bataliona šlandrove brigade. Slednjeje bodo odkrili spominsko ploščo v Slatnu, kjer so padli štirje partizani. (al.)

B R A L C I N A M P I Š E J O

Še o voznem redu na Dolenjskem

Dne 20. septembra se v tej rubriki objavili tehten prispevek o potrebah Dolenjske za ugodnejšimi železniškimi zvezami z Ljubljano. Mnenje pisca, ki predlaga uvedbo novega, zgodnejšega jutranjega vlaka iz Ljubljane v Karlovac z odhodom ob 8. uri iz Ljubljane, in uvedbo motornega vlaka z odhodom ob 6.45 iz Ljubljane do Metlike, ki bi se takoj vračal v Ljubljano, so mnogi prizadeti pozdravili z veseljem in z željo, da bi železniška uprava upoštevala upravičene potrebe Bele krajine in ostale Dolenjske. Jutranji časopis in pošta prihajajo na Dolenjsko sorazmerno pozno, predvsem v Črnomlju in Metliki. Slabo, to je pozno zvezo z Novim mestom, središčem okraja in Dolenjske, pa imajo zdaj tudi uslužbeni in ostali prebivalci iz območij nekdanjih občin Vel. Gaber, Sent-

lovrenc, Velika Loka in še nekaterih. K predlaganim spremembam pa je treba dodati še upravičeno in dolgoletno željo številnih potnikov, ki morajo službeno potovati v Ljubljano. Potrebna bi bila dva vlaka — eden iz Karlovca v Ljubljano in drugi nazaj —, ki bi ju morda imenovali »direktna« zato, ker bi se naj ustavljala samo na glavnih postajah: Karlovec, Metlika, Črnomelj, Semič, Novo mesto, Trebnje, Ivančna gorica, Grosuplje, Ljubljana. Tako bi na poti od Metlike do Ljubljane prav verjetno lahko pridobili na čas uro in pol (če ne več) in se tako vsaj malo približali splošnim pojmom o naglici naših železnic. Zadnje mesece se je številnim malim dolenjskim postajam pridružio še postajališče na Gabru, pred tremi tedni na Polčevem, obeta pa se nam še eno. Najbrž so tudi te postaje za prebivalce teh okolštev potrebne, vendar postaja dolenjska prog a tem podobna tramvaj, o čemer se potniki zadnje čase čedalje bolj pogovarjajo in kritizirajo. Zato bi želeli tak »direkten« vlak, ki bi odhajal iz Bele krajine ob primerna uri, vendar tako, da bi bil vsaj ob osmih jutruja v Ljubljani. Nazaj pa naj bi vozil tak vlak popoldne oziroma zvečer, tako da bi ostala še vedno v prometu jutranji in večerni »spiralnik«, to je sedanji potniški vlak. Morda bi pri razdeljevanju motornih vlakov upoštevali prav ta dva posepena potniška vlaka, ki bi približala Ljubljano Dolenjski oziroma Beli krajini. Tg.

Ekскурzija študentov po Jugoslaviji

V Ljubljano so se te dni vrnili s strokovne ekscurzije študentje IV. letnika oddelka za kemijo tehnične fakultete ljubljanske univerze. Pod vodstvom univerzitetnega asistenta Ing. Štefka Omanca so na 23-dnevni poti po Jugoslaviji obiskali vse večje objekte naše kemične industrije. Na tem potovanju so se dobro seznanili s problematiko naših tovarn, z njihovo opremo in produkcijo, hkrati pa so si ozledali vedno naših republik in večjih mest. Ekscurzije so organizirali in nekaj sredstev zanje prispevali študentje sami, finančno pa jo je večidel omogočila šola, delno pa nekatera slovenska podjetja in ustanova. P.

KULTURNI OBZORNIK

OTVORITEV SEZONE

v ljubljanskem Mestnem gledališču

»UTVA«

Kadar so jutra zmerom dlje in dalje zavita v mlečnobeleg meglene tance in kadar se prek oranžnih zlatih lis popoldanskega jesenskega sonca trkja zmerom več in več nagribljenih, kakavno rjavih platanovih listov, ki se od časa pa do časa mrljsko zabehetajo pod avtomobilskimi gumami, takrat vemo: jesen prihaja. In z njo vse tisto, o čemer smo v so-

svojega dela od teksta in od celotne zamisli uprizoritev. Zlasti se ta diskrepanca opazi v odnosu do uvodne glasbe, ki jo je napisal Marjan Kozina. Ta glasba, pisana tako, da s svojo intimnostjo in preprostostjo, kot pravimo, »seže v srce«, je bila poleg posameznih vlog edina komponenta, ki je delovala skladno s Čehovim tekstom.

Človek bi pričakoval, da bo to častno nalogo opravila predvsem režija Jožeta Babiča. Toda temu ni tako, vsaj po mojem mnenju. Režiser je upal ustvariti mehko in nekoliko nostalgično

in Mira Sardočeva, Janez Albrecht je podal učiteljevo tragično neobčutljivost povsem v duhu igre. Prav tako Slavka Glavinova Mašino, zatajevano in nezapaženo ljubico. Tudi Veri Murkovi ne bi mogli očitati ničesar razen tega, da je imela precej »molčeč« vlogo, ki jo je najteže igrati, ki pa jo je zlasti v tretjem dejanju lepo rešila. France Presetnik je bil s svojim širokim humorjem izredno simpatična oseba. Janez Rohaček je vlogo doktorja odigral prav mojstrsko; le tu in tam je njegov preveč izsolani glas izzvenel nekoliko manj prepričljivo.

Mira Sardočeva je v vlogi Nine dokazala, da je tej težki kreaciji dorasla. Želeli pa bi, da bi poleg ljubke navičnosti in mehkebo pokazala tudi tisto stran Ninine duševnosti, ki ji je dala notranjih moči, da je zapustila vse, na kar je bila navezana, in odšla v negotov lov za igralsko slavo. Razen stranskih oseb so vsi ostali igralci bolj ali manj izpadli iz svojih vlog. Vladošič Simčičevi moram narediti kompliment, da je bila vloga Konstantinove matere zanjo občutno prestara. Konstantina je podal Mirko Zupančič precej neenako. Včasih, zlasti v zadnjem dejanju, je dosegel nekaj zelo prepričljivih scen, včasih pa je njegova oseba zazvela precej prično. V teh zadnjih scenah je bila temu vzrok predvsem pretirana impulzivnost v besedi in kretnji. Miro Kopač je bilo njegovo starčevsko modrovanje marsikaj prav prepričljivo. Hugo Florjančič je po eni strani ustvaril dovolj enoten lik pisatelja Trigorina, toda vse polno majhnih pomanjkljivosti in kretnjah in mimiki kakor tudi v izražanju je preprečevalo, da bi ta lik zares polno zaživel.

Po vsem tem so vse nastopajoče osebe same zase torej dovolj dobro ali vsaj zadovoljivo ustvarile svoje like. Med njimi pa (morda predvsem zaradi pomanjkljive režije) ni bilo prave pove-zave, torej tudi celote ne. Zato lahko zaključim, da je ljubljansko Mestno gledališče zajadrlo v novo sezono kakor barka, ki se spusti na morje ob rahlo vetrovnem vremenu in gre potem malo gor in malo dol. Takšen način pa lahko prenese lahkotna, fabulativna komedija. drama Čehova pa ne. JANEZ MENART



Mira Sardočeva v naslovni vlogi

razpoloženje predvsem z vizualno kompozicijo in s forsirano umirjenostjo, ki so jo v ponavljajočih se, skoraj shematiziranih presledkih prekinjale potrebne ali nepotrebne pavze. Poetičnost teksta pa je, kot vse kaže, skušal doseči z rahlo privzdigjenim, vase poglubljenim izražanjem, tako da so marsikje v konfliktu osebe govorile pravzaprav druga mimo druge. To so bili verjetno nameni. Toda koncepcija je razpadla zaradi svoje shematičnosti. Namesto intimnosti je nastala dolgovoznost, namesto poetičnega lirizma pa deklamativnost. Nisem sicer režiser in zato ne vem, ali si vsaj ne upam vedeti, kako bi se dalo postaviti na oder pravega Čehova. Toda kot gledalec si upam reči, da tako ne. Ne bi pa kljub vsem tem pripombam hotel, da bi pri manj ponujenem bralec teh vrstic, natisnjenih v veliki nakladi, preveč trpelo režiserjevo ime. Zato opozarjam na soglasno mnenje raznih gledaliških delavcev, da je namreč režija dram Čehova oden izmed najtršjih gledaliških orohov. Ta pripomba naj omili tudi sodbe o igralcih, ki so se poleg tega nedvomno morali v marsičem ukloniti režiserjevi zamisli.

Prav dobro ali vsaj dovolj dobro so odigrali svoje vloge (po abecednem redu): Janez Albrecht, Slavka Glavinova, Vera Murkova, France Presetnik, Janez Rohaček

ZASEDANJE GENERALNE SKUPSCINE ZDRUZENIH NARODOV

Alžir na dnevnem redu

Zagovorniki gornjega predloga so prodrli z enim glasom večine — Francoska delegacija je demonstrativno zapustila sejo

New York, 30. sept. (AFP). Za Macmillanom je v generalni debati povzel besedo češkoslovaški zunanji minister Vaclav David. Sporočil je, da je Češkoslovaška nedavno zmanjšala svoje oborožene sile za 34.000 mož. Izjavil je, da je njegova vlada pripravljena vzpostaviti odnose dobrega sosedstva s federalno republiko Nemčijo. Kar se tiče vprašanja evropske varnosti, je David izjavil, da je najboljši način za zagotovitev miru vzpostavitev splošnega evropskega sistema kolektivne varnosti, ki bi preprečevalo ustvarjanje vojnih blokov in obsegal vse evropske dežele, ne glede na politični in socialni sistem. Češkoslovaški predstavnik je dodal, da

bi ta sistem, v katerem bi sodelovale tudi ZDA, narekoval ukinitve Atlantskega pakta in varšavske pogodbe. Nato se je nadaljevala debata o tem, ali naj vprašanje Alžira pride na dnevni red zasedanja. Prvi je spregovoril indonezijski zunanji minister Anak Agung, ki je izjavil, da bi zavrnitev alžirskega vprašanja »prizadejala nepopravljiv udarec prestižu Združenih narodov«. Po njegovih besedah »stotine milijonov ljudi« podpirajo težnje Alžircev za osvoboditev izpod francoske uprave. »Alžirsko vprašanje je vprašanje kolonializma in zadeva osnovne človeške pravice«, je dodal Agung. Poudaril je, da vsekakor spada v pristojnost Združenih narodov,

kajti položaj v Alžiru ogroža mir. Libanonski delegat Victor Kuri se je prav tako zavzel za to, naj pride alžirsko vprašanje na dnevni red. Britanski delegat sir Pierson Dixon je izjavil, da Generalna skupščina nima pravice razpravljati o alžirskem vprašanju. Po njegovih besedah ustanovna listina OZN prepoveduje vmešavanje Združenih narodov v vprašanja, ki sodijo v notranjo zakonodajo članic. »Alžir je bil del francoske metropole od leta 1834«, je dejal. »Njegov status je očiten in jasen. Alžir je del Francije. Tajlandski predstavnik princ Van Vajtajakon je zastopal mnenje, naj alžirsko vprašanje pride na dnevni red zasedanja, poudarjajoč, da bo to razprava o človeških pravicah in da je Generalna skupščina pristojna za tako razpravo. Predstavnik Kostarike Benjamin Nunez je dejal, da bi zavrnitev alžirskega vprašanja pomenila odklonitev pravice, da se nekoga zaslisi. Kostarika, po njegovih besedah, ne bi dovolila, da bi se komurkoli odklonila pravica stopiti pred forum Združenih narodov. Etiopski delegat je podprl alžirsko zadevo kot problem načela o samoodločbi. Izrazil pa je upanje, da bodo v direktnih francosko-alžirskih pogajanjih rešili to vprašanje. Popoldansko debato je začel sovjetski delegat Kuznjecov, ki se je izrekel za sprejem alžirskega vprašanja na dnevni red, pri čemer je opozoril Generalno skupščino na pravico narodov do samoodločbe. Delegat Cankajskove vlade Ciang je nasprotoval debati o Alžiru v Generalni skupščini. Zatem je povzel besedo belgijski predstavnik Paul Henri Spaak, ki je dejal, da bi bilo nevarno, če bi se Generalna skupščina vmešavala v notranje zadeve Francije. »Takšno vmešavanje«, je dejal, »ki je v nasprotju z Ustanovno listino, bi se moglo jutri pokreniti proti katerikoli državi članici OZN. Nocoj je Generalna skupščina da se na dnevni red tega zasedanja Združenih narodov sprejela sklep, danja sprejeme vprašanje neodvisnosti Alžira. Po sprejemu tega sklepa je francoska delegacija na čelu z zunanjim ministrom Pinayem demonstrativno zapustila sejo. Za to, da pride alžirsko vprašanje na dnevni red je glasovalo 28 držav, proti pa 27, medtem ko se je 5 držav vzdržalo glasovanja.

INTERVJU KOČE POPOVICA Z DOPISNIKOM RADIA BEOGRAD

Mnogo upanja na uspeh

Razpoloženje je dobro in najbrž nihče ne bo hotel ovirati ugodnega razvoja

Beograd, 30. sept. (Tanjug). V intervjuju z dopisnikom Radio Beograda v New Yorku, je vodja jugoslovanske delegacije na zasedanju Združenih narodov Koča Popović obrazložil stališče jugoslovanske delegacije o omejitvi oboroževanja, sprejemu novih članov v OZN in drugih problemih. Na vprašanje, če ima jugoslovanska delegacija v načrtu kakor določnejšo akcijo za doseg sporazuma o omejitvi oboroževanja, je državni sekretar za zunanje zadeve odgovoril: »Če bomo podvzeli tako akcijo, je odvisno v prvi vrsti od tega, kako se bodo stvari na licu mesta razvijale. Postavljati problem kot alternativno — ali najprej kontrola ali najprej pristop k razorožitvi, po našem mnenju ni najboljši način, ni konstruktivno. Če hočemo doseči uspeh, bi bilo treba stvari reševati vzporedno, kajti razorožitev je velik in težak problem. Tako je bilo tudi z raznimi predlogi, ki jih je obravnaval podkomite za razorožitev. Prepričan sem, da je bilo najbolj pozitivno to, da so se vsi predlogi dotikali enotnega, skupnega načrta. Odstopati od te metode, bi se reklo iti nazaj. Zato imamo zdaj nalogo, da štiri obstoječe predloge — ameriškega, sovjetskega, angleškega in francoskega s potrebnimi adaptacijami združimo v celoto.

Sporazum, o katerem sem govoril v generalni debati — je nadaljeval vodja jugoslovanske delegacije — je tako minimalen, da v začetku, to je dokler ne dosežemo več, ne zahteva nobenega drugega predhodnega dogovora. Gre bolj za moralno obveznost. V debati sem dejal, da so nekatere dežele že znižale vojaške efektivne oziroma proračuna. To je zanesljivo znamenje, da te dežele smatrajo, da se je vojna nevarnost zmanjšala. Tega so tako gotovo, da so svoj sklep storile brez dogovora z nasprotno stranjo. Naša zamisel je torej, če hočete, zelo preprosta. Zliva se v naslednje: vsi brez dogovora zmanjšujete proračune oziroma efektivne, ali ne bi bilo torej možno dogovoriti se o tem, da se nadalje ne povečujejo stroški za oboroževanje? To je dejansko manj od tiste-ga, kar nekateri že delajo, ima pa to prednost, da bi bil to sporazum, ki bi ga lahko takoj dosegli, čeprav bi bila to, kakor sem dejal, prvotno samo moralna obveznost, ki pa bi bila v sedanjem položaju zelo velikega pomena v vsakem pogledu.

Za Zdrženimi narodi. Ko je poudaril, da predstavlja problem atomske energije stvar, ki neposredno zanima vse človeštvo, je dejal: »Že samo to dejstvo govori, da mora imeti agencija najtesnejše zveze z Organizacijo združenih narodov. To je, kakor veste, dolgotrajen proces, ker smo šele na začetku atomske infiltracije na vseh področjih, na ekonomskem, tehnološkem, družbenem in znanstvenem in teh je še zelo veliko. Treba bo mnogo naporov in časa, da bo uporaba jedrske energije postala splošna pridobitev na vseh področjih, o katerih sem govoril.« Koča Popović je nato izrazil upanje v ploden znanstveni in tehnološki razvoj na področju jedrske energije. Poudaril je, da so edino Združeni narodi sposobni sprejeti nase to nalogo. Vodja jugoslovanske delegacije je zatem izrazil mnenje, da so možnosti za pozitivno rešitev vprašanja sprejema novih članov v Združene narode. Dodal je, da se bo jugoslovanska delegacija na vso moč trudila, da bi bil dosežen sporazum o tem vprašanju. Kar se tiče Španije, ki je pred dnevi pokrenila vprašanje svoje-

ga sprejema v Združene narode, je Koča Popović izjavil: »Mislim, da bi načelnjanje tega vprašanja zdaj moglo prinesiti nove komplikacije, ker bi bil to nov moment, ki ni bil predviden v prejšnjih poskusih, da bi se našla skupna rešitev, razen tega pa tudi zato, ker gre za primer, ki vendar ni podoben ostalim.« Državni tajnik za zunanje zadeve je v svojem intervjuju prav tako izrazil mnenje, da sedanjí razvoj zasedanja Generalne skupščine kaže, da obstajajo pogoji, ki omogočajo reševanje glavnih problemov s precejšnjim upanjem na uspeh. Kar se tiče mednarodnega vzdušja, je Koča Popović dejal, da se je položaj nedvomno popravil, ni pa še konsolidiran, kajti še ni zagotovljen stalen napredek. Po njegovih besedah bi lahko ta napredek zagotovili z vztrajnim zavzemanjem za reševanje odprtih problemov, prvenstveno tistih, ki jih je omenil v generalni debati. »Po vsem sodeč, so pogoji za to, čeprav so težko-če še znatne, je poudaril vodja jugoslovanske delegacije. »Splošno razpoloženje je tako in zato upam, da nihče ne bo hotel ovirati ugodnega razvoja.«

Ben Arafa odstopil

Besedilo deklaracije bo najbrž objavljeno danes

Pariz, 30. sept. (Tanjug). Maroški sultan Ben Arafa je danes podpisal listino o svoji abdikaciji. Francoski premier Edgar Faure je tako izvojeval prvo zmago v naporih za ostvaritev aix-les-bainskih sklepov o programu reform v Maroku. Besedilo deklaracije o

abdikaciji sultana še ni objavljeno in bo verjetno razglašeno po jutrišnji seji francoske vlade. Zaradi tega še ni mogoče reči, kakšne pogoje je postavil sultan glede sestave kronskega sveta — glavnega spornega problema, zaradi katerega se je več kot mesec dni zavlačevalo izvajanje vladnega načrta. Z odstranitvijo Ben Arafе z maroškega prestola, katerega odhod iz Rabata v Tanger pričakujejo še to noč, je odstranjena prva zapreka na poti k rešitvi maroškega vprašanja.

Washington, 30. sept. (USIS.) Danes je bil v Beli hiši redni sestanek ameriške vlade, ki mu je predsedoval podpredsednik ZDA Richard Nixon. V poročilu, ki so ga izdali po seji, je rečeno, da so po obširni razpravi o tekočih vprašanjih ugotovili, da med boleznijo predsednika Eisenhowerja ne bo težko za normalno reševanje notranjih in zunanjih problemov ZDA.

Nenni pri ču En Laju

Peking, 30. sept. (Tanjug.) Nova Kitajska, je premier Ču En Laj sprejel danes generalistične tajnika italijanske socialistične stranke Pietra Nennija. Govorila sta o mednarodnem položaju in o odnosih med Kitajsko in Italijo.

DRŽAVNO PRVENSTVO V VATERPOLU

Dubrovnik, 30. sept. (Tanjug.) Danes so bile zaključene tekme državnega prvenstva v vaterpolu. Rezultati so tile: Mornar: Jadran (Hercogovini) 3:1 (1:1). Jug: Primorje 6:0 (3:0), Jadran (Split): Mladost 3:4 (1:3). Vrstni red po končanem prvenstvu je naslednji: Mornar 8 točk, Mladost 7, Jadran (Split) 6, Jug 5, Primorje 3, Jadran (Hercogovini) 1. Jadran se je proti tekmi z Mladostjo pritožil.

IZ NASIH KINODVORAN

»MEČ IN ROŽA«

(The Sword and the Rose) Režija: Kenn Annakin. V glavni vlogah Richard Todd, Glynis Johns, James Robertson Justice. Produkcija Walt Disney. Podjetje za izposojanje filmov »Vesna«, Ljubljana.

Velikemu uspehu prvega Disneyjevega igranega filma »Otok zakladov« je sledil »Robin Hood in temu Meč in roža«. Umetniško vodstvo vsjeh treh je bilo v rokah Walta Disneyja, režiser pa jih je Kenn Annakin. Režiser je tudi temu zabavnemu filmu dal nadih zgodbe, ki jo pripovedujejo v vzhodnih zbirskih veščih ob toplem ognjaku. Povod zgodbi je ljubezen. Ona, sestra Henrika VIII. On, častnik kraljeve telesne straže. Diplomacija se je zelaleta polgati z njunimi čustvi in razdreti njuno ljubezen zaradi političnih koristi. Ona vda za se nista hotela ločiti. V tem je zamelek sponada. Režiser je pri oblikovanju slikovnih kompozicij uporabljal za vzor

velika platna slikarjev mojstrov, stare gobeline in freske. Nosilce zgodovinskih vlog je vodil v baladnem vzdušju po očarljivi sredini, kot postavila, ki so prijetno obremenjene z značilnimi oblikami in so ravnokar zastupile okvirje starih podob in ljudi, ki niso pozabili na svoje jasno postavljene življenjske cilje. Razkožje njihovih kostumov se ne izgublja v bogastvu barv. Psihološko podpirajo v kroju in barvi razpoloženja in značilne posebnosti svojih junakov.

Stilizirana in razkošna scena je dogradila prizorom baladno okolje. Technicolor barve se prilagode dogajanju s pravim dramatičnim delovanjem.

Skozl vse baladno vzdušje veje prijeten satirčen vetrček in pomaljuje zgodbo, ki s svojo pustolovno baladnostjo in vedrim pogledom na svet in življenje daje gledalcu zdravega okrepčila.

»UJETO MESTO«

Režija: Robert Wise. V glavni vlogi John Forsythe. Produkcija United Artists. Podjetje za izposojanje filmov »Morava films«, Beograd.

Ameriški film »Ujeto mesto« se ne more uvrstiti med tiste filme, ki so družbeno kritično opozorili svet na resnične dogodke in v njih obkrožili umazano poslo, ki naj bi ostali skrivni.

Glavna oseba je vzoren novinar, ki hoče v rodoljubnem zanosu odkriti skrivnost z dveh nenavadnih umorov. Ko je ta skrivnost pojasnjena, se mu razkrijejo v njej tudi umazane kupčije zornih stotisocev. Zbež pred zasledovalci in pride v poslednjem trenutku na odločilno mesto, kjer izpove vse. Zgodba se začne zelo resno, pa se preskrajno izkaže, da je bolj za doživetje rabnost in ne bo predramila narodne vesti, še manj pa prestrašila vest zornim stotisočem.

Misel naj bi bila v sami zgodbi. Vendar ta ni nezmožljiva, temveč podkupljive narave. V začetku celo biva napredna se da speljati na stransko pot tako, da počasi zdreji iz presoje družbe v lokalno zadevo nekega mesta in postane v zadnjih prizorih osebno obračun med sovražnimi mesecani.

Je pa dovolj nenavadna, da ostane zanimiva. Marsikaj bi se dalo izboljšati, celo preskočila bi se lahko mnja lokalnosti, pa je bila režiserjeva prevelika skrb, da bi odbrljal v fotografiji, v lazezu slik in celotnem nastrojenju zunanjo dokumentarno obliko in s tem povečal videz, da se je vse to v resnici zgodilo v nekem ameriškem mestu. Tako se je oklepal te svoje dokumentarne oblike, da je zgodbo poslušal v sama dejstva. Vtis, ki ga zapusti ta film v razočaranem gledalcu, je podoben reportaži na drugi strani nepomembnega dnevnika. Vojko Duletič

ANTON BUTINA
Po dolgi in mučni bolezni je 30. septembra 1955 ob 7. uri zjutraj v starosti 64 let preminil naš dobi mož, oče in stari oče
Zaljubljeni: žena Katica, otroci Tonček, Boris, Milan, Marija, Majda in ostalo sorodstvo.

Uprava

Znamka za 10 din

»LJUDSKE PRAVICE«

Ljubljana

Kopitarjeva ulica 2
Poštni predal 42

Odrežite in nam pošljite

GOZDNO GOSPODARSTVO MARIBOR
PRODA

traktor goseničar znamke »Fiat«

30 KS, pogon na petrolin (mešanica bencina in petroleja), gibljive gosenice, primeren za vožnje tudi po najtežjem terenu. Motor je bil v letu 1954 generalno popravljen, traktor je v celoti zelo dobro ohranjen.

Prodajna cena je 1.500.000 dinarjev

Pismene ponudbe je treba poslati na Gozdno gospodarstvo Maribor — Gregorčičeva ulica 30 — Telefon 27-54

M 478

Obveščamo

vse kupce sladkorja v državi

da bomo v prihodnje plačevali sladkor v vseh tovarnah sladkorja z dokumentiranim pooblastilom.

SERVIS ZA PRODAJO SLADKORJA

2583

PRODAMO

KOTEL ZA ŽGANJEKUHO

KOMPLETEN, S PROSTORNINO 750 KG, V DOBREM STANJU, S HLADILNIKOM

Ponudbe pošljite na podjetje »ŠUMAPRODUKT«, SARAJEVO, Ulica Sime Milutinovića št. 1/I. — Telefon št. 30-22 in 38-36.

2581

Delavski svet

Gozdnega gospodarstva Gorica v Novi Gorici

razpisuje

ŠTIPENDIJE

za študij na:

Gozdarski fakulteti — dve štipendiji
Gozdarski srednji šoli — eno štipendijo

Prednost pri podelitvi štipendij imajo otroci članov kolektiva in doma iz področja podjetja ter študenti in dijaki starejših letnikov.

3347

TRGOVSKO PODJETJE

»PREKRBA«, SENOVO

kupi

računski ali
seštevni stroj

Interesenti naj v svojih ponudbah navedejo znamko in ceno stroja.

3346

PODJETJE

»TELEKOMUNIKACIJE«
Ljubljana, Pržanj 24

sprejme takoj v službo

tehnika
kemije

ki bi imel veselje za proizvodnjo elektrolitov. — Ponudbe na poštni predal št. 376, Ljubljana.

3345

SPORT IN TELESNA VZGOJA

TEKMOVANJE ZA JUGOSLOVANSKI NOGOMETNI POKAL

Danes v Beogradu Crvena zvezda : Dinamo

Vojvodinski derby — Hajduk v Zagrebu — Radnički ali BSK?

Nogometno tekmovanje za pokal predsednika Tita prihaja v zaključno fazo. Danes in jutri se bo pomerilo v četrtfinalu 8 moštev. Najzanimivejša tekma bo v Beogradu med Crveno zvezdo in Dinamom. Ta tekma bo v soboto, ostale pa v nedeljo.

PETO SREČANJE

Izmed vseh moštev, ki se bodo danes in jutri borila za uvrstitve v polfinalno tekmo, je do sedaj žela največ uspehov »Crvena zvezda«. Doslej si je trikrat priborila pokal, in sicer l. 1948, 1949 in 1950, v finale pa se je uvrstila leta 1952 in 1954. Zagrebški Dinamo si je priboril pokal leta 1951, finalist pa je bil leta 1950, polfinalist pa 1948 in 1953. To so najpomembnejši uspehi zagrebških »plavih« v pokalnem tekmovalstvu.

Jutrišnja nasprotnika Crvena zvezda in Dinamo sta se doslej štirikrat pomerila v tekmovalstvu za pokal predsednika Tita. Prvo tekmo sta odigrala v finalu pokalnega tekmovalstva leta 1950. Ta tekma se je končala neodločeno 1:1. V drugi tekmi je zmagašla Crvena zvezda s 3:0.

Zagrebški »plavi« so se oddolžili naslednje leto, ko so v Zagrebu premagali Crveno zvezdo v polfinalu z 1:0. Crvena zvezda je tri leta čakala na revanš; lani je v Zagrebu premagala Dinamo s 3:2.

Vojvodinci imajo v pokalnem tekmovalstvu dva predstavnika: Spartaka in Vojvodino. Zreb je odločil, da se ta dva medsebojno pomerita. Ne glede na rezultat bodo imeli Vojvodinci svojega predstavnika v polfinalu pokalnega tekmovalstva.

Spartak se je v dosedanjih tekmovaljih dvakrat prerinil do četrtfinala

(1947 in 1953, lani pa ga je v polfinalu premagala Crvena zvezda z 1:0. Vojvodina je imela več uspeha: bila je finalist 1947 in 1951, dvakrat pa četrtfinalist. V tej tekmi so moči izenačene, vendar dajemo domačemu moštvo nekaj prednosti.

HAJDUKOV POVRACILO!

Spitiški Hajduk se je mukoma uvrstil v četrtfinale. V osmini finala je premagal v Splitu Budućnost šele v zadnji sekundi z avtogolom branilca gostujočega moštva. V nedeljo se bo pomeril v Zagrebu z »Zagrebovcem«. Ima torej priložnost, da se oddolži za poraz, ki ga je utrpel od istega moštva v II. kolu zvezne lige. To pa ne bo lahko, saj je »Zagreb« solidno in čvrsto moštvo.

V dosedanjih pokalnih tekmovaljih so bili Splitčani finalist l. 1953, trikrat polfinalisti (1950, 1951 in 1954), četrtfinalisti pa l. 1949.

Jutrišnji Hajdukov nasprotnik je bil četrtfinalist samo leta 1949.

MAJHEN DERBY

Beograjski »plavi« in Radnički se pomerita v nedeljo v Beogradu. To je pravi pripravni mali beograjski derby. V drugem kolu letošnjega prvenstva sta igrala neodločeno 2:2. Tudi ta tekma bo zanimiva.

Radnički je imel v pokalnem tekmovalstvu malo uspehov. Četrtfinalist je bil samo leta 1948 in 1950. BSK si je priboril pokal predsednika Tita leta 1953, leta 1950 pa je prispel do četrtfinala.

KOŠARKA

Proleter spet v Ljubljano

V nadaljevanju prvenstva zvezne košarkarske lige bo »Ljubljana« sprejela to nedeljo v goste neomirane moštvo Proleterja iz Zrenjanina, ki letos prav resno konkurira Crveni zvezdi za osvojitve naslova državnega prvaka. Košarkarji »Ljubljane« se na ta nastop resno pripravljajo, saj je zanje ta tekma precej odločilnega pomena, da si bodo z eventualno zmago popravili kritični položaj na lestevici. Tekma bo jutri ob 20. uri na stadionu v Šiški s predtekmom ob 19. uri.

Istovrstno pa nastopa to nedeljo Olimpija v Beogradu proti državni nemu prvaku Crveni zvezdi in ima tokrat najlepšo priložnost, da ga z njegovih lastnih tleh premaga. Olimpija je namreč v izredno dobri formi, Crvena zvezda pa je nastopila okrnjena brez dveh državnih reprezentantov Bjegojevića in Andrijaševića.

KEGLJANJE

Jutri Gradis — Triglav

Jutri dopoldne s pričetkom ob 11. uri bo na keglišču Gradisa prijateljsko srečanje ženskih ekip Gradisa Triglava iz Kranja v mednarodnem slogu v disciplini 8x100 lučajev. Ekipa Gradisa je na zadnjem republiškem prvenstvu zavzela prvo mesto, prav tako tudi na državnem prvenstvu, medtem ko je ekipa Triglava bila na republiškem prvenstvu druga. Srečanje bo vsakakor zelo zanimivo, posebno še zaradi tega, ker bo pri domačinkah nastopila tudi svetovna prvakinja Erjavčeva.

Lepa prireditev na betonski plošči

V soboto in nedeljo bo na kotalkališču ob Čufarjevi ulici državno prvenstvo v umetnem kotalkanju

Spet se bodo zbrali pripadniki enega najmlajših naših športov — kotalkarji, da bodo pokazali svoje sposobnosti umetnega kotalkanja na betonski plošči. Seveda v borbi za naslove državnih prvakov. Kot je ta šport mlad, tako je tudi razmeroma malo razširjen in ga razvijajo le v Ljubljani ter Zagrebu v treh klubih. V bistvu ima praznoprav vse osnove drsanja na ledu, le drsalke zamenjajo kotanke.

Danes popoldne in jutri dopoldne bo torej na betonski plošči ob Čufarjevi ulici zopet živahno. Kar 41 kotalkovalcev se je prijavilo za državno prvenstvo. Nastopili bodo v treh skupinah: za člansko prvenstvo, mladinci pa v A in B skupini. Zvezna za drsanje in kotalkanje je namenoma razdelila mladince v dve skupini zaradi tega, da bodo lahko v B skupini nastopili tudi mlajši mladinci, oziroma tisti, ki še ne obvladajo vseh prvin umetnega kotalkanja. Najmočnejše bodo paš zastopali mladinci, ki jih bo nastopilo 31.

medtem ko bo med člani tekmovalo 10 tekmovalcev. To je pravzaprav zelo razveseljujoč pojav, ki nam daje zagotovilo, da ima kotalkarski šport pri nas še prave lepote bodočnosti. Kotalkarji pa so klubi, ki so prijavili svoje tekmovalce: To so Ljubljana z 11 nastopajočimi, ZDK Ljubljana in ZSK iz Zagreba.

To tekmovanje pa bo za ljubitelje športa prav zanimiva prireditev, ki posebej zato, ker se v posameznih disciplinah obeta precej ostra borba. Zlasti med članskimi in članskimi pari. Dosedanja državna prvakinja Andrej Nataša bo v članski konkurenci imela precej dela v Galovo in Siso Fajdigo. Med članskimi pari se bo razvil boj med dosedanjima državnima prvakoma Resmanom in Galovo ter Perkinom in Andrejčevom.

Organizatorji so pripravili splošne takme; v soboto ob 15.30 bodo tekmovali pari v prostem kotalkanju, v nedeljo ob 9. uri v isti disciplini nastopali posamezniki, isti dan ob 19.30 pa bo revija vseh nastopajočih.

PRVI SAHOVSKI FESTIVAL V ZAGREBU

Več turnirjev z mednarodno udeležbo

Sodelovalo bo 11 domačih in tujih velemojstrov. — Tudi ženski turnir

Od 1. do 25. novembra priredi Šahovski klub »Mladost« iz Zagreba prvi mednarodni šahovski festival ob sodelovanju Šahovske zveze Jugoslavije in Hrvatske in pod pokroviteljstvom predsednika Okrajnega ljudskega odbora Zagreb Vjceslava Holjeveca.

Mednarodni mojstrski turnir v Zagrebu bo eden najmočnejših povojnih turnirjev na svetu, razen tistih, ki jih je FIDA priredila v okviru svetovnega prvenstva. Od tujih šahistov bodo sodelovali: Smislov in Geler (ZSSR), Panno in Pilnik (Argentina), dr. Filip (ČSR), O'Kelly (Belgija), Bizguier (ZDA), Szabo (Madžarska), Diekstein (Avstralija) in Porreca (Italija).

Madžarska šahovska zveza je predlagala, naj bi razen velemojstra Szabo sodeloval še velemojster Barez. Če Panno ne bo sodeloval (do 10. oktobra bo poslal dokončni odgovor), bo povabljen Barez.

Izmed jugoslovenskih šahistov bodo na tem turnirju v Zagrebu sodelovali: Velemojstri Gligorić, Ivkov, Matanović in dr. Trifunović, državni prvaki Karaklačić (vsil iz Beograda), Babar, Fuderer, Udovič in Bortok (vsil iz Zagreba) in velemojster Piro iz Ljubljane. Skupno bo sodelovalo

na turnirju 11 velemojstrov. Vzporedno s tem turnirjem bo potekal tudi turnir mladih mojstrov, žensk in več drugih turnirjev.



Velemojster Piro

Turnirja mladih šahovskih mojstrov se bo udeležilo 16 šahistov. Trajal bo od 1. do 19. novembra. Na njem bodo sodelovali: Bilek (Madžarska), Mineev (Bolgarija), Larsen (Danska), Bondi (Švica), Rinder (Zahodna Nemčija) in en poljski predstavnik. Ostali bodo Jugoslovani (mojster Matanović iz Beograda, mojster Bogdanović iz Sarajeva, ter šahisti iz Hrvatske in Slovenije). Predlagano je bilo tudi, da bo na ta turnir povabljen tudi naš novi mladinski prvak Vukčević.

Na ženskem turnirju bo sodelovalo 12 šahistk in bo trajal od 10. do 25. novembra. Ta turnir se bo začel pozneje zato, da bi se ga lahko udeležili tudi ing. Vera Nedeljković in Milunka Lazarić, ki sta sedaj na turnirju kandidatki v Moskvi. Od tujih šahistk bodo igrala: Benini (Italija), Rinder (Zah Nemčija), dr. Hatinger (Avstralija) in Langos (Madžarska). Turnirja se bodo bržčas udeležile še Timofejeva, nova državna prvakinja Ruzsoković-Nagy, Ročić-Dejak, Tincec, Tincec ter ena šahistka iz Slovenije.

Kot vzporedni turnirji bodo sestavljene skupine A, B, C itd. po številu prijaviteljencev. Na teh turnirjih po turnirskih skupinah lahko sodeluje alehbrni naš ali tuji šahist.

Hotel ROMAN VICKI BAUM Šangaj

»Ja, mislim, da bi vas lahko nekaj časa pogrešali,« je rekel. »Nikar pa ne pojdite nikamor, slišite, gospod Taylor. In če vas smem prositi, nikar svoji nevesti ničesar ne povejte. Poskusiti hočemo, da bi ostala ta zadeva med nami — če je možno. Saj razumete, to tu ni zaslišanje, marveč samo pomenek, saj sva oba prijatelja Rusellove družine —«

Pošten fant, ta Američan, je pomislil sir Kingsdale-Smith, ko je Frank vstal. Vse hoče prevzeti nase. Lepo. Zelo lepo. »Vas, doktor Hain, bom pa prosil, da počakate še malo, in gospod Planke tudi.« Dvignil je tenki kazalec in pokazal na Yena. »Kuli lahko počaka zunaj.«

Yen je spet stal pri steni, ves izčrpan in zbeigan od strahu po svojem izbruhu. Ukazujočo kretinjo tega koščenege prsta je razumel napačno. Imel jo je za smrtno obsodbo. V trenutku, ko sta se ga orjaška Rusa dotaknila, da bi ga odvedla, se je zgrudil neslišno ko prazna vreča. »Toda Franc —« je rekel Kurt Planke nehote. Orjaka sta ga dvignila in odvlekla.

Frank se je dvakrat priklonil, prvokrat proti siru Kingsdale-Smithu, drugič pa nekam plaho in bežno proti Helen. Sedela je ko lesena in ga ni pogledala, ko je šel proti vratom. Samo pre-

bledela je pod temnim pudrom in se hipoma postarala za več let. Sir Kingsdale-Smith je sklenil svoje kitajske prste, rekoč:

»Zdaj pa k vam, gospa Russellova —«

Frank je zaprl vrata za seboj, bil je zunaj, stal je na hodniku, prišel do dvigala, obstal, čakal in znova pozvonil. Opazil je, da po svoji stari navadi žvižga. Obrti se moram še, je pomislil. Ruth, je pomislil. Whisky, je tudi pomislil. Počasi se je ovedel, ko da se dramil iz globoke hipnoze. Človek božji, fant, fant, je pomislil, trda bi ti bila lahko predla. Torej je bila le kratko malo srčna kap...

Dvigalo je prispelo, vstopil je, žvižgal glasneje, se odpeljal dve nadstropji višje, izstopil, šel spet po hodnikih in obstal pred Ruthino sobo. Prisluhnil je, pa ni ničesar slišal. Stal je nekaj dolgih minut pred vrati, preden je potrkal, kajti najprej se je moral pomiriti. Ko ni nihče odgovoril na trkanje, je previdno pritisnil na kljuko. Vrata so se odprla.

Upal je, da je Ruth med dolgim čakanjem manj zaspala. Toda Ruth ni bilo nikjer. Tudi Konfucija ni bilo v sobi. Soba je bila nema in prazna. Na mizi je stal srebrn pladenj s cocktailsko kupo in dvanajstimi srebrnimi čašami. Frank je odšel v kopalnico in si umil roke.

Ze je bila padla prva bomba na Nanking Road, že je tekla prva, grenka kri, že je bilo slišati prvi, stoteri bolestin krik, že se je zrušil prvi hišni zid. Nikoli več ne bo mesto takšno, kakršno je bilo še pred dobro uro, kajti nova vojna mu je zarezala nove brazgotine v lice, otropelo od bojev. In tudi za peščico ljudi, ki smo jih spremljali od njihovega rojstva do tega trenutka, se je bližal konec. Življenje jih je bilo naplavilo v ustje velike, počasi tekoče reke, jih vrglo v tem velikanskem križišču sveta na breg, da

bi jih tu uničilo. Nekateri med njimi so doživeli že prej strašne stvari, drugi spet so tako nedolžni, da smrti ne spoznajo, tudi če jo srečajo zunaj na cesti. Ti ljudje so plodovi časa, v katerem žive, kakor so kamenčki v reki, okrogli in robati in čudno oblikovani, plodovi toka, ki jih kotali sem ter tja in brusil njihove oblike, ne da bi mogli sami količkaj sodelovati pri tem. Ta čas pa, razpon zadnjih petdesetih let: še ni gotovo, ali bo pomenil za pozneje živče ljudi obdobje novega ustvarjanja ali pa obdobje pogina in razdejavanja. Naj bo že kakorkoli, ta čas se ne bo zdel nič važnejši v velikem toku dogajanja na tej majčkeni, hladni, temni zvezdi, ki je naše bivališče, od koraka mimoidočega človeka, ki poruši mravljišče. Le da so drobne mravlje, znova pridno gradeč, brezspolne in, da mislijo samo na svoje dolžnosti do države, drobni ljudje pa žive kot sužnji spola, nepremagljivi spričo njega: nesmrtni v kratkih pesmih, v katerih ga opevajo, v solzah, ki jih iztiska iz njih in v groteskni plesih, v katerih jih požira, križa in spet loči...

Navsezgodaj se je bila Ruth Andersonova zbudila in njena prva misel je veljala Franku. Spremenil se je, je pomislila, to je storil Sangaj. Sele ko bova živela skupaj, bo spet tak, kakršen je bil. Ležala je še nekaj časa v postelji, roke prekrizane pod glavo, nasmejana in zamišljena, potlej pa je še enkrat zaspala. Spanec jo je zazibal v kratke in prijetne sanje, katerih vsebine se ni mogla spomniti, ko se je drugič zbudila. Zdaj je bilo ozračje že polno traušče, spodaj so rožljali pladnji in krožniki, nekje je pel tuj, kitajski glas, in Ruth se je bežno začudila, da so tudi kitajski kuhinjska dekleta pela pri delu kakor domača. Z obema nogama hkrati je skočila iz postelje, kajti to je bilo na njen poročni dan zelo važno. Da je vstala z nepravno nogo naprej, bi bila vse pokvarila.

DNEVNE NOVICE

Razstavo »Zebelj in vijak od anti-ke do danes« odprva v Kropi v vsak dan do 9. oktobra ob 9. Odprta bo vsak dan do 9. oktobra od 8-17. Polkrit kamion vozi vsak dan iz Podnarta v Kropo ob 7.30 in iz Kropo v Podnart ob 18, sicer pa na priprovo.

Risarsko-slikarska šola KUD »Ivan Kola« zčenja zopet s svojim puvkom dne 4. oktobra. Pouk bo vsak terek in petek od 19-21. Vsi, ki imate veselje do risanja, pridite na vpis v ponedeljek, 3. oktobra od 18-20 v risalnico VII. gannazije na Trgu revolucije (bivši Kongresni trg). Vpisne te pa se lahko tudi med poukom, ki bo prav tam.

Vpisovanje v dopisne tečaje iz osnov književstva, višje stopnje književstva in poslovne koresponden-ke bo do 5. oktobra. Vsa pojasnila in prospekte zahtevajte od Ljudske univerze v Ljubljani, Cankarjeva c. št. 5-III. Sola za tuje jezike bo v letosnjem šolskem letu organizirala tečaje tujih jezikov tudi po podjetjih in ustanovah. Vsa pojasnila dobite na Ljudski univerzi v Ljubljani, Cankarjeva cesta 5-III., tel. št. 21-295.

Elektrotehniško društvo LRS vabi svoje člane s svojci na družabni večer, ki ga priredi v soboto, 1. oktobra ob 20 v Domu inženirjev in tehnikov v Ljubljani, Erjavčeva 11.

Slovenska filharmonija prosi vse tiste interesente, ki so se prijavili za »Reprizno« abonma, da pridejo po svoje izkaznice k dnevnim blagajnim Slovenske filharmonije ob uradnih urah od 10-12 in od 16-18.

Slovenska filharmonija razpisuje »Reprizni« abonma »O«, ki bo obsegal po dva uspeša koncerta iz »Rumenega«, »Rdečega« in »Zelenega« abonmaja. Prvi koncert v repriznem abonmaju je bil 27. septembra, naslednji bo predvidoma 6. oktobra, če bo mo- goče pridobiti pianista Ciccolinija za ta večer. Ker so ostali abonmaji po- vsem razprodani, vabi Slovenska filharmonija k vpisu za reprizni abonma in sprejema prijave do 5. oktobra. Pripominjamo, da v ostalih treh abonmajih ni nobenega sedeža in ne bo mogoče dobiti sedežev pri večerni blagajni. Cene repriznega abonmaja so enake cenam ostalih abonmajev. Prijave pri dnevnih blagajni od 10-12 in od 16-18 v Filharmoniji.

GLEDALIŠČA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE
Opera
Začetek sezone 1955-56

Sobota, 1. oktobra ob 19.30: R. Strauss: »Kavaler z rožo«. Izven in za po- deželje.

Nedelja, 2. oktobra ob 19.30: Smetana: »Prodana nevesta«. Gostovanje Ru- dolfa Francija. Izven in za pože.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
Gledališka pasaža

Sobota, 1. oktobra ob 20: Cehov: »Uta«. Izven.

Nedelja, 2. oktobra ob 20: Cehov: »Uta«. Izven.

Sreda, 5. oktobra ob 20: Leskovec: »Dva bregova«. Premiera. Izven.

Cetrtek, 6. oktobra ob 20: Leskovec: »Dva bregova«. Abonma Cetrtek.

SENTAKOBSKO GLEDALIŠČE

Ljubljana, Mestni dom

Sobota, 1. oktobra ob 20: Konfino: »V soboto se poročim, veselogra. Izven.

Nedelja, 2. oktobra ob 16: Konfino: »V soboto se poročim, veselogra, popoldanska predstava. Izven; ob 20: Konfino: »V soboto se po- ročim, veselogra, večerna pred- stava. Izven.

RADIO LJUBLJANA

Sporod za soboto, 1. oktobra 1955

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.

5.00-6.20 Dobro jutro, drago poslušalci! (Pester glasbeni sporod) - vmes ob 6.20 Naš predlog za vaš jedilnik - 6.25 Reklame - 6.35 Vajčič in polke v koncertni izvedbi - 7.10-7.30 Igrata Hotcha trio in orkester Jan Coldu- weter - 11.00 Radijski koledar - 11.05 Gospodinski nasveti - 11.15 Slovenske umetne in narodne pesni poleta možki in ženski zbor DPD Svoboda Tabor »Angel Besednjak iz Maribora p. v. Albina Horvata - 11.45 Pojte z nami, otroci! - 12.00 Lahke opoldanski glasbeni sporod - 12.20 Kmetijski nasveti: Jože Kregar: Vrt v oktobru - 12.40 Devet Chopinovih etud - 13.15 Majhen sporod z ev- ropskimi orkestri »Lahke glasbe« - 14.20 Pionirski kotiček - 14.35 Zelo ste poslušatelj! - 15.15 Zabavna glasba - 15.30 Utrinki iz literature: Pesni Janeza Ovseca - 15.45 Solisti lahke glasbe vam igrajo - 16.00 Novi filmi - 16.10 Koncert po željah - 17.20 Zabavna glasba in plesna glasba, vmes reklame - 18.00 Okno v svet: Francoski protektorat Maroko - 18.15 Poje Ljubljanski komorni zbor p. v. Milka Škoberneka - 18.35 Jezikovni novogovori - 18.50 Istra - trio Milana Stanteta - 19.00 Radijski dnevnik - 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame - 20.00 Pisan sobotni večer - 22.15 do 23.00 Oddala za naše izselence - 22.15-23.00 UKV program: Moderni ritmi - 23.00-24.00 Oddajaj za tujino - na valu 327,1 m (Prenos iz Zagreba)

VESTI IZ KRANJA

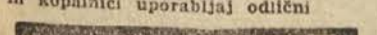
PREŠERNOVO GLEDALIŠČE
Nedelja, 2. okt. ob 16: Bratko Kreft: »Celjski grofje«. Izven in za po- deželje.

Ljudski odbor občine Nevešnje razpisuje

natečaj

Za naslednja delovna mesta: Tajnika obč. ljudskega odbora. Pogoji: končana pravna fakulteta ali srednja šola z opravljenim izpitom in najmanj petletna upravna praksa. Načelnika oddelka za gospodarstvo in komunalne zadeve. Pogoji: ekonomska fakulteta ali srednja ekonomska šola z opravljenim izpitom in najmanj 5-letno strokovno prakso v poslih ekonomista. Načelnika oddelka za splošno upravo in proračun. Pogoji: pravna fakulteta in najmanj 3-letna strokovna praksa. Sodnika za prekrške. Pogoji: pravna fakulteta in najmanj 3-letna strokovna praksa v pravnih poslih. Sefa uprave za dohodke. Pogoji: ekonomska fakulteta ali srednja ekonomska šola in najmanj 3-letna strokovna praksa v poslih dohodninske službe. Upravnika kmetijsko-živilnorske postaje »Morinec pri Nevešnju«. Pogoji: kmetijska fakulteta z najmanj 2-letno prakso. Gradbenega inženirja. Pogoji: tehnična fakulteta (gradbeni oddelek) z najmanj 1-letno strokovno prakso - ali gradbeni tehnik z najmanj 5-letno prakso. Plača po uredbi, dopolnilna po dogovoru. Stanovanje zagotovlje- no. - Prijave z opisom dosež- nitega dela pošljite najdlje do 1. novembra 1955 na naslov: Ljudski odbor občine Nevešnje v Nevešnju. Občinski ljudski odbor Nevešnje 2582

Gospodinja, za čiščenje v kuhinji in kopalnici uporabljaj odlični



ČISTILNI PRAŠEK JELA

Gnilitje krompirja preprečuje Krosani in zaščiti 300 kg krompirja, ki je dovolj 1 kg Krosana. Dobili ga v zadrugi, semenarju, drogeriji.

Kakor milo, tako spada k osebni higieni »JELA« kopalni sol, Desinficira, osvežuje, krepi tvoje živce! - Zahtevaj kvaliteto »JELA« sol.

Ce veliko stojiš ali mnogo hodiš, daj tvojim nogam osvežujočo kopel z »JELA« soljo. Poizkusi in povej drugim, da je JELA sol edinstvena.

Na Tajništvo za notranje zadeve

OLO Ljubljana so naslednja koleša, ogrođa in drugi predmeti neznanih lastnikov. Moška koleša, tov. št. 6201; znamke »Puch« št. 781622; tov. št. 1125950; znamke »Triumph« št. 343618; tov. št. 41083, črne barve; znamke »Mondial«, sive barve, št. 212 ali 213; brez znamke in številke, rumene barve z rdečimi okraski, prvi blatnik je zelene barve, brez znamke in tov. št., črne barve, zeleni okraski, krmilo navadno bronzirano, zavajalo, tov. št. 492584, črne barve, opremje- no z dinamo; znamke »Riemann«; znamke »Puch«, zelene barve, blat- niki črni, znamka je napisana na notrni strani ogrođa; brez znamke in številke, črne barve, ogrođe špor- no, opremljeno s svetilko; znamke »iskras in dinamo neznane znamke; brez znamke in številke, črne barve, z navadnim krompirnim krmilom, z veliko krompirno svetilko in veliko dinamo, z rdečimi plašči; znamke »Triumph«, št. 343618, temno modre barve, opremljeno z Rogovim sede- žem in navadnim krmilom; brez znamke, tov. št. 41983; brez znamke, tov. št. NM 00711; brez znamke, tov. št. 1180967; - ženska koleša, tov. št. 221512; tov. št. 6772; sivo bronzirano, brez znamke, tov. št. 26062; ženska ogrođe, tov. št. 395291; ogrođe moškega koleša, št. D-29670; moško ogrođe, tov. št. 4913850; moško ogrođe italijanskega izvora, št. 1903; moško ogrođe, tov. št. 548535; moško ogrođe, tov. št. 7909; moško ogrođe, tov. št. 387854; radijska avtomobilska antena iz aluminija; dva obroča za kolo, od katerih ima eden zadnje zavoro »Tor- bedos«, prvi pa ima predno osno za- voro, oba sta rumene barve. - Last- netov pozivamo, da se v enem letu od te objave zgreje z dokazili o last- ništvu na Tajništvo za notranje za- zadeve OLO Ljubljana, Prešernova ce- sta 22, kjer bodo predmete dvignili. V kolikor se v tem roku ne bodo zglasili, bodo predmeti predani Okraj- nemu ljudskemu odboru. - Tajništvo za notranje zadeve pri Okrajnem ljudskem odboru, Ljubljana.

PREDAVANJA

Vabimo vas na predavanja v okviru epidemiološke sekcije Slovenskega zdravniškega društva, ki bodo v čet- rtek, 6. oktobra ob 10 v prostorih CHZ, Teme: dr. Est »Parazitološka akcija v Ilirski Bistrici«, dr. Kalčič: »Nečaj o cepenju proti pertusis«, dr. Kraker: »Poročilo o kongresu za športno medicino v Rovinju«, ocena dveh novih zdravstvenih filmov. - Odbor.

KONCERTI

Slovenska filharmonija sprejema pri svoji dnevni blagajni prijave za abonma na »Koncertni list«, ki pri- nasa poleg sporodov vseh koncertov tudi kritike komentarije k izvajanim delom in novice iz glasbenega sveta. Letos sta dosej izšli dva številki. Let- nosno izide 10 zvezkov. Abonma je 300 dinarjev in je plačljiv ob naročbi. Abonenti prejmejo lahko dve šte- vilki, naslednje jim bodo dostavljene na dom.

Umrli v Ljubljani

Minka Kušar roj. Prešeren, gospo- dinja. Pogreb bo danes ob 17 uri na Zalah.

Umrli je naš oče

Franc Kožuh upokojenec Tobacne tovarne Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo, dne 2. oktobra 1955 ob 14.30 z Zal, iz Petrove mrliške vežice. Zaujoči ostali.

Sporočamo žalostno vest, da je umrla

Minka Kušar ROJ. PREŠEREN Ljubljana, Rožna dolina, Cesta VII-14 Pogreb drage pokojnice bo v so- boto, dne 1. oktobra 1955 ob 17.12 Mrštinje mrliške vežice na pokopali- šče na Zalah.

Ljubljana, dne 30. septembra 1955.

Zaujoči,

Ljubljana, dne 30. septembra 1955.

Zaujoči,

VESTI IZ MARIBORA

DEZURNA LEKARNA

Sobota, dne 1. oktobra 1955: le- karna »Center«, Gosposka ulica 12.

Nedelja, dne 2. oktobra 1955: le- karna »Tabors«, Trg revolucije 3.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Sobota, 1. oktobra ob 19.30: Camus: »Obsedno stanje« (Kuga). Otvoritev sezone. Premiera. Izven in za premisski abonma.

Nedelja, 2. oktobra ob 19.30: Camus: »Obsedno stanje« (Kuga). Izven.

Otvoritev gledališke sezone bo v soboto, dne 1. oktobra. V režiji Frana Žizka in Rijavčevi inscenaciji bo Drama uprizorila Camusovo Obsedno stanje (Kuga). Sodeluje ves dramski ansambel. Kostumograf je Roman Lavrač.

Gledališka blagajna posluje dnevo- no od 11-12.30 in od 18-19.30. Ob ne- deljah od 10-12.

Rezerviranje vstopnic od 1-11 na tel. št. 22-15.

Poročili so se: Franc Urbančič, 30 let, nameščene, in Terezija Trnkova, 34 let, knjigovodkinja; Matija Gaz- voda, 18 let, strojnik, in Jožeta Hart- ner, 20 let, delavka; Janez Kobal, 41 let, pomožni skladiščnik, in Tere- zija Horvat, 19 let, gospodinjica po- močnica; Martin Volavšek, 22 let, krojaški pomočnik, in Erika Golčnik, 19 let, frizerka; Rudolf Repina, 23 let, delavec, in Romana Sauperl, 27 let, delavka; Emil Povše, 24 let, ključav- ničar, in Erika Faking, 22 let, vlogal- ka; Stanislav Fermešček, 25 let, elek- trotehnik, in Stanislava Sorčič, 22 let, krojaška pomočnica; Ivan Mlakar, 21 let, strugar, in Ivanka Podjaveršek.

Poltovorni avto »Tatra«
v dobrem stanju
in po ugodni ceni **prodamo**
Uprava »Ljudske pravice«, Ljubljana, Kopitarjeva ulica št. 2.

DROBNI OGLASI

17 let, gospodinja; Josip Ričnik, 22 let, avtomehaničnik, in Irena Schacherl, 21 let, gospodinja; Janez Znidaršič, 27 let, nameščene, in Nada Ivančič, 27 let, nameščene; Marijan Sverko, 26 let, tesar, in Stanislava Ivančič, 22 let, nameščene.

Umrli so: Friderik Kmetič, 53 let, upokojenec; Konrad Lorenčič, 65 let, upokojenec; Elizabeta Tremani, 81 let, gospodinja.

Rodile so: Angela Kozar, 35 let, gospodinja - Marijana; Alojzija Roj- ko, 22 let, hči posestnika, Svecina - Darinko; Sonja Marič, 28 let, knjiž- ničarka - Mitjo; Ana Kmetec, 20 let, gospodinja, Slov. Bistrica - Milivojko; Marija De Corti, 25 let, snovalka - Aleksandro; Marija Kirbiš, 29 let, gospodinja, Zg. Duplex - Milana; Irena Cretnik, 29 let, gospodinja, Je- senca - Zdenko; Ana Bračko, 34 let, gospodinja, Vinčička vas - Marico; Karolina Kop, 21 let, gospodinja, Slivniško Pohorje - Dragico; Ivana Vrančič, 33 let, gospodinja, Pekre - Nado; Katarina Capla, 31 let, tkalka - Marjano; Vlasta Hočevar, 26 let, vzgojiteljica, Bresterica - Smilja- no; Ljuba Zavec, 31 let, delavka - Janeza; Stefamija Rober, 37 let, go- spodinja - Branka.

L. JAVNA LICITACIJA

Vojna pošta 7250/27 - Zagreb bo imela v svojih prostorih

JAVNO LICITACIJO

in sicer:

- 1. SAMOBOR, objekt visoke gradnje, dne 18. oktobra 1955 ob 11. uri. Proračunski znesek 80,000.000 dinarjev. Rok dograditve 15. december 1956.**
- 2. KARLOVAC-LUŠČIČ, objekt visoke gradnje, dne 19. oktobra 1955 ob 9. uri. Proračunski znesek 80,000.000 dinarjev. Rok dograditve 15. december 1956.**
- 3. KARLOVAC-MEKUŠJE, objekt visoke gradnje, dne 19. oktobra 1955 ob 11. uri. Proračunski znesek 80,000.000 dinarjev. Rok dograditve 15. december 1956.**

Elaborati so na vpogled v prostorih Vojne pošte 7250/27 Zagreb, Stančičeva 4/II, soba št. 14, kjer lahko dobite tudi stroškovnike in pogoje ter vse informacije v zvezi s to lici- tacijsko.

Pravico do licitacije imajo vsa registrirana gradbena podjetja. Vsako podjetje, ki licitira, ima obveznosti do raz- pisovalca licitacije v 20 dneh od dneva licitacije.

Ponudbe z vsemi prilogami sprejema komisija za lici- tacijsko ter Vojne pošte do omenjenega dne in ure v zapeča- tenem pismu.

IZ URADA VOJNE POŠTE 7250/27 ZAGREB

2657

KINO »UNION«
Ameriški barvni film
Meč in roža
Tednik: Filmske novosti št. 39. - Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi James Robertson in Glynis Johns. Ob 22 premiera ameriškega filma »Slika Doriana Graya«. - Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 14 dalje.

KINO »KOMUNA«
Ameriški barvni film
Poletno gostovanje
Tednik: Filmske novosti št. 39. - Predstave ob 16, 18, 20, 21. - V glavni vlogi Gene Kelly in Judy Garland. Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 in od 14 dalje.

KINO »SLOGA«: Premiera ameriškega filma: »Osamljena pištola«. Tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 matineja istega filma. V glavni vlogi George Montgomery, Dorothy Malone.

KINO »VIČ«: Avstrijski film: »Ma- škerada«. Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi Paula Vessely, Hans Moser. Zadnjikrat. Prodaja vstopnic v obeh kinematog- rafi od 9.30-11 in od 14 dalje. Za matinejo uro pred pričetkom.

KINO »SOČA«: Premiera ameriškega filma: »Osamljena pištola«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje. Kino obiskovalce obveščamo, da je od 1. do 8. oktobra Teden otroka in se pobira pri vsaki kino vstop- nici po 2 din.

JESENICE »RADIO«: Ameriški barv- ni film: »Skandal v Skuriji«. Pred- stavi ob 18 in 20.

KINO »ŠIŠKA«
Premiera ameriškega filma
»Lahko je ljubiti«
V glavni vlogi Esther Williams, Van Johnson in Tony Martin. Režija: Charles Walters. Predstave ob 16, 18 in 20. - Prodaja vstopnic od 14 dalje.

KINO »TRIGLAV«
Premiera ameriškega barvne filma
»Lahko je ljubiti«
Tednik: V glavni vlogi Esther Williams, Van Johnson in Tony Martin. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

Upravni odbor podjetja
PROIZVODNJA KREMENCEVEGA PESKA
PUONCI - PREKMURJE
razpisuje
mesto za računovodjo
Pogoj: večletno samostojno delo v računovodstvu. Pismene ponudbe je treba poslati na naslov podjetja do 10. oktobra 1955. Nastop službe takoj. Plača po tarifnem pravilniku. 3349

VEČJE INDUSTRIJSKO PODJETJE V LJUBLJANI
sprejme takoj v službo
stenodaktilografko
z znanjem enega tujega jezika
Ponudbe poslati na upravo LP pod »Plača po dogovoru«. 3344

PODJETJE
»KAMNIK«
v Kamniku
proizvaja vse vrste EKSPLOZIVOV, SMODNIKOV IN VZIGALNE VRVICE
Prosimo vse cenjene potrošnike tega materiala, da naj- kasneje do dne 15. oktobra 1955 prijavijo svoje potrebe za leto 1956. Pošljite specifikacijo asortimaja z navedbo rokov dobav. 3348

DROBNE ZANIMIVOSTI

ZRTVE TUBERKULOZE

V naši državi odpade na sto umrlih približno 10 zrtv tuberkuloze. V nekaterih deželah je umrljivost za tuberkulozo mnogo večja. Tuberkulozni ljudje, ki se po zdravljenju ne morejo vrniti na svoja bivša delovna mesta, je pri nas nad 50.000. Vse te ljudi bi bilo treba prokvalificirati. Samo zaradi delovne nesposobnosti za tuberkulozo obolelih imamo pri nas letno okrog 4 milijarde dni škode. Če pa pristojno se stroške za zdravljenje v bolnišnicah in sanatorijih, za zdravila in zdravniške preglede, znaša letna izguba 8 milijard. Ze to kaže, kako nujno je potreben boj proti tuberkulozi.

GOETHEJEVA NAGRADA

Napredna književnica Aneta Kolb, stara 60 let, je dobila nedavno Goethejevo nagrado mesta Frankfurt, a za letošnje leto v znesku 10.000 nemških mark. Doslej sta dobila to nagrado samo dramatik Karl Zuckmayer in Thomas Mann. Zadnji deli Anete Kolb »Kralj Ludvik II.« in »Richard Wagner« sta izšli leta 1947. Svoj prvi veliki uspeh je dosegla ta pisateljica z romanom »Eksperiment«, ki je dobila junj leta 1913 Fontanovo nagrado. Nagrado Gerharda Hauptmanna je dobila leta 1931 za vsa svoja dela. Aneta Kolb je leta 1933 zapustila Nemčijo in žive v Franciji, Švici in Ameriki, kjer se je borila za svobodo in humanost proti sovinstičnemu nacionalizmu in Hitlerjevemu barbarstvu.

POZNO, A VENDAR

Avstralec Georges Choate, star 75 let, je odpotoval ondan v Anglijo, da bi se oženil s 76 let staro Louise Stow, ki ji je pred 32 leti obljubil zakon. Leta 1913, ko mu je bilo 23 let, je odpotoval iz Anglije v Avstralijo. Svoji nevesti je obljubil, da jo bo kmalu povabil tja. Pet let pozneje pa se je oženil z neko Avstralko, ki mu je rodila dva otroka. Ko mu je žena pred kratkim umrla, se je spomnil svoje ljubezni iz mladih let. Zvedel je za njen nastov in ker ni poročena, ji je pisal, da bi se poročila, na je njegovo ponudbo odklonila. Potem je sklenil odpotovati v Anglijo in jo prositi odpuščanja. Če mu ho odpuščila, se bo poročil z njo.

GRAM RADIJA IZGINIL

Direktor tovarne kotlov in pecl v pariškem predmestju Courneuve je obvestila policijo, da je v avgustu, ko tovarna dva tedna ni obratovala, iz njenih prostorov izginil gram radija, ki so ga uporabljali za preizkušanje odličnosti železa, pločevine in za varjenje posameznih delov. Tisk in radio sta takoj opozorila javnost na nevarnost radija, če bi prišel v roke nepoučenemu človeku. V osemnajstih minutah je človek en meter daleč od radija mrtev. Radij so imeli spravljen v aluminijasti ampuli in leknjeni posodi, težki 55 kg. Čez nekaj dni pa so ga našli na kufu starega železa na tovarniškem dvorišču. Najbrž se je tat zbal posledice in prinesel radij nazaj.

PO AVTOMOBILSKI NESREČI SPET VIDI

William Frances iz Riverheada v bližini New Yorka je izgubil v prvi svetovni vojni ob eksploziji granate vid. Nedavno se mu je pripetila avtomobilska nesreča. Avto, v katerem je sedel poleg sošoferja, je zavozil v drug avto in William je zadel z glavo ob zaščitno steklo, da se je onesvestil. Ko se je zavedel, je opazil, da spet vidi. Močan živčni preces mu je razgalil očesni živec. Zdravniki pa še ne vedo, ali se mu je povrnil vid trajno ali samo začasno.

Ptičji gnoj finansira celo državo

Guano kot naravno gnojilo je za Peru neprecenljive vrednosti

Polarni Humboldtov tok teče ob obali Peruja in na njegovem področju so velikanske jate našim sardelam podobnih rib, s katerimi se hranijo ganeči ali morski krogarji. Ker so zelo požrešni, nenehoma zasledujejo in love ribice. Požrešnosti ustreza je tudi njihova prebava. V presledkih po 10 do 15 minut pušajo te ptice na strmi obali in na otokih Činča svoje blato, ki se ga kmalu nakopičijo velikanski kupi. Plast tega blata, znanega z imenom guano, je debela po več sto metrov.

Ze Inki so poznali vrednost tega ptičjega blata in zato so ga sistematično odvažali in gnojili z njim svoja polja. Zakon je določal smrti kazen za ubijanje vodnih krogarjev, kar najbolje dokazuje, kako visoko so Inki cenili njihov gnoj. Ko so Španci v nenasiitnem pohlepu

po zlatu razbili državo Inkov, je svet pozabil na »belo zlato«. Šele Justus Liebig je leta 1840 obiskal te otoke in priporočal guano kot najboljšo naravno gnojilo. Medtem se je nabralo na otoku kakih 40 milijonov ton ptičjega blata. Ustanovili so posebno družbo, ki je uredila odvoz, predvsem pa so prepovedali ptičje blato izvažati. Na bombažnih plantažah v Peruju pridelajo namreč na hektar 2000 kg bombaža, ker gnoje zemljo s ptičjim gnojem, vtem ko znaša pridelok v ZDA samo 300 do 400 kg.

Da bi preprečili pobijanje vodnih krogarjev pri »proizvodnji« njihovega dragocenega blata, je izdala peruanska vlada stroge zakone za zaščito ptic. V bližini otokov Činča sirene na ladjah ne smejo tuliti. Letala morajo letati čez otoke zelo visoko. Med par-

jenjem so na otokih pripravljene ostrostri, katerih naloga je streljati ujede, zlasti kondorje, ki napadajo mlade vodne krogarje.

Pred dobrimi desetimi leti je nastal v Peruju velik poplah, ker se je začelo število morskih krogarjev na otoku krčiti. Raziskave so pokazale, da je tok mrzle morske vode spremenil svojo smer, z njim pa tudi jate ribic. Tako so bili tudi vodni krogarji prisiljeni, da so se preseleli. Mrzli morski tok se je vrnil, z njimi pa tudi ribice in vodni krogarji. Zdaj je ptičjega blata spet dovolj. Na otokih Činča so zaposleni razni pustolovci z vsega sveta. Delo je plačano dobro, toda zahteve so zelo velike. Delavci morajo delati v silni vročini in v oblakih jedkega prahu. V guanu je namreč 14% nitrogena. Zato imajo skoraj vsi delavci vnete oči in kožne izpuščaje. Vzlic temu pa dober zaslužek zmeraj znova privabi nove delavce.

Za Peru je guano neprecenljive vrednosti. Prej, ko so ga še izva-

V dveh krajih rojena dvojčka

Italijanka Grazia Canzonieri, stara 32 let, je rodila dvojčka, vsakega v drugem kraju. Prvi se je rodil na otoku Cafria, drugi pa v rimski bolnišnici. Po rojstvu prvega je dobila porodnica hude krče, tako da so se zdravniki zbal za njeno življenje. Zato so jo v letalom odpeljali v Rim, kjer je v bolnišnici porodila drugega otroka.

žali, so z izkupiškomo industrializirali deželo. Zdaj je gnojenje z guanom podlaga za pridobivanje bombaža in sladkornega trsa. Od teh dveh kmetijskih pridelkov ima Peru skoraj vsako leto kakih 25 milijonov dohodkov. Tako ptičji gnoj posredno finansira celo državo.

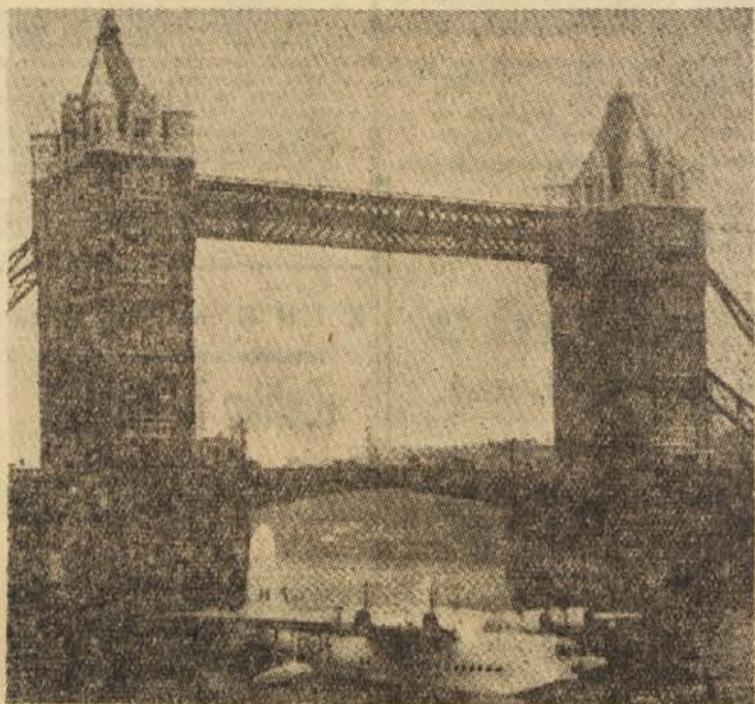
To je guano v ožjem pomenu besede. Na splošno pa rabimo ta izraz za plasti strohnelega blata in gnijočih trupel raznih morskih ptic



»Atomska eksplozija«



Na vojaških vajah v Angliji so naredili tudi poizkusno atomsko eksplozijo. Na gornji sliki vidite, kako je eksplodirala lažna atomska bomba, spodaj pa vojake, kako kopljejo jarke, ki naj bi jih varovali pred učinkom eksplozije



Vodno letalo »Sunderland« je te dni pristalo na Temzi ob priliki proslave angleškega letalstva

Največji ledenik v Evropi je na Islandiji in pod njim je tudi vulkansko področje

Pravo bogastvo Islandije je pravzaprav voda v vseh možnih oblikah. Skoraj vsa dežela je navezana na ribolov. Nad 80% izvoza odpade na ribe. Zmrznjene ribe izvažajo Islandija v srednjeevropske dežele, nasoljene v sode, na zraku posušene potenovke pa v Italijo, Španijo in Afriko. Islandski ribolov je že močno mehaniziran. Nad 50 modernih ribiških ladij in kakih 100 ribiških čolnov je dan za dnem na morju. Polenovke suše islandski ribiči izključno na prostem, na zraku. Na lesenem ogrođu vise ribe v nepreglednih vrstah v bližini obale.

Kite love na Islandiji v glavnem v Hvalarfjordu (Kitov fjord) kakih 70 km severno od Rejkjavika, kamor vozi vsak dan avtobus. Islandci z lovom na kite nimajo velikih težav. Njihov otok stoji sredi severnega Atlantika, na področju, kjer se zbirajo v morju kiti. Ubitega kita potegnemo iz vode in najprej razrežemo na njem z ostrimi noži kožo, ki jo potegnemo z njega skupaj z mastjo z žerjavom, meso pa raz-

režejo na velike kose in spravljajo v hladilnice. Presno je užito samo meso mladih kitov. Meso starih kitov prekuhajo v velikih kotlih v kataru, ostanke mesa in kosti pa zmeljejo v moko.

Na Islandiji je največji evropski ledenik Vatna. S premerom 150 km pa ni samo največji evropski ledenik, marveč je pod njim tudi vulkansko področje, iz katerega kdaj pa kdaj bruhne lava, pomešana s kosi ledu. Le redkim raziskovalcem se je posrečilo priti na ta ledenik, ker je dostop do njega zelo težaven. Preprečen je tudi s širokimi razpokami. Zato si ga turisti ogledujejo navadno iz letal. Letališče so morali pravzaprav zgraditi za nekaj kmetij, ki so praktično odrezane od zunanjega sveta. Dostopne so samo s posebnimi vozili ob določenih letnih časih. Krasen je pogled iz letala na ledenik, zlasti če se leskeče v sončnih žarkih. Na jugu segajo njegovi rokavi do morja. Ledenik je preprečen z rjavimi pasovi lave in izpod njega teče več potokov.

ŠVEDI BODO SPET LAHKO PILI

Predpisi o točenju alkoholnih pijač pa so dokaj strogi

Švedsko gostinstvo doživlja velike spremembe. Kakih 6000 gostilničarjev mora z osebjem vred hoditi v posebne tečaje. S 1. oktobrom bo namreč na Švedskem spet dovoljeno točenje alkoholnih pijač in dolje se mora vse gostinstvo osebje naučiti, kako je treba ravnati z žganjem in močnim pivom, kako streči gostom, ki preveč pijejo itd. Zajetna brošura kaže, da bo treba na Švedskem marsikaj spremeniti, ko bodo spet smeli točiti alkoholne pijače.

Natakarji v hotelih in restavracijah bodo morali odslej paziti tudi

na moralo. Zvečer bodo smeli sicer gostom še postreči z alkoholnimi pijačami, toda časa, ko mora biti žeja ugašena, ne določa gost, marveč natakar, sicer prekrši novi zakon. V brošuri pa ni povedano, kaj je odločilno za to mejo. Brošura samo zahteva, da morata krčmar ali restavratier in natakar paziti na pravi psihološki trenutek, ko je treba gosta vladno odsloviti. Proti temu ukrepu se gost ne more pritožiti. Gostom, ki so znani kot pijanci, sploh ne smejo postreči z alkoholnimi pijačami. Ker je parlament odklonil predlog, da bi

Vsak gostilničar in restavratier bo moral imeti zadostno izbiro brez alkoholnih pijač. — Gostom ne bodo smeli prodajati vina, piva in žganja čez ulico, da bi ga nosili domov. Mladincem izpod 18. leta alkoholnih pijač sploh ne bodo smeli prodajati.

Vidimo torej, da bodo predpisi glede točenja alkoholnih pijač na Švedskem precej strogi.

ZA DOBRO VOLJO

LAŽ
»Samo na vrček piva stopim, pravi mož ženi, najpозneje ob enajstih pa bom spet doma.«
Ura je že enajst in pol dva najstih, moža pa še zmeraj ni od nikoder. Ženo skrbi, kod kolovratil. Ker pa ne ve, v katero gostilno ga je zaneslo, naposled leže k počitku. Ze proti jutru mož priklovrati domov. Dežnik obesi na svetilko in šele ko vrže čevlje v umivalnik, se žena zbudi.
»Kod si pa kolovratil?« zakliče, »Da te je sram ni Soseda, s katero sem sinoči govorila, meni, da si bil...«
»Nobene besede več!, zarohni mož, »To je čisto navadna laž!«

MARK TWAIN KOT GOST
Mark Twain je bil nekoč povabljen k nekemu bahaču na kosilo. Miza se je kar sibilila pod okusnimi jedmi. Gostitelj je pri vsaki jedi povedal tudi ceno. Za desert je prišlo na mizo kot slive debelo grozdje. Mark Twain se je prilagodil slogu hiše, rekoč: »To grozdje je pa res krasno. Ali bi mi ga prodali za en dolar?«

**»Plača blagajnika znaša pri nas 10.000 din,« pravi direktor. »Hm, 10.000 din mesečno?« razmišlja kandidat. »S tem pa ne prideš daleč.«
»Saj to je tudi naš namen,« odgovori direktor.**



**Zena žalostno vzdihne: »Nikar se ne jezi, možček. Na vso moč sem se potrudila z jedjo, toda kuharica ni kriva, da je zrezek prismojen. Ali bi bil zadovoljen s poljubom kot nadomestilu?«
»Prav, kar poklič! kuharico.«**



ČAS VOLKOV

Pripoveduje: JANEZ KLEMENČIČ
Riše: MARJAN AMALIETI



52. Blažona je na mah minil zaspanec. Tekel je iz hiše in pozorno ogledoval tla. Res — proti gozdu so vodili krvavi sledovi. Planil je nazaj v hišo in se z največjo naglico obklepal. Nabasal je puško in stekel v smer, v katero so kazale kapiljice krvi. Komaj pet stov metrov stran od hiše se je ustavil. Tam, sredi grmovja, je ležalo na tleh nekaj dlake njegovega Roksija in konec repa. Vse drugo je noznani razbojnik požrl.

53. »O, tri sto!« je dahnil Blažon. »Tri sto!« je ponovil še enkrat na glas in se prijel za glavo. Njegovega Roksija je nekdo pojedel s kožo in kostmi vred! »Kaj pa se jožiš navsezgodaj, Blažon?« se je oglasilo s pota. »Ali si slabo spal, ali kaj?« Blažon ni odgovoril. Sosedu, ki ga je bil ogovoril s pota, se je zdelo njegovo obnašanje čudno in je prišel k njemu. »Aaaa!« je zajel tudi on. »Roksija je požrl!«

54. V vasi je završalo. Ko je lovec Blažon popoldne prišel v gostilno na običajni kozarec žganja, so ga začeli dražiti vsevprek: »Ali ti je res volk tik pred hišo pohrustal psa, Blažon?« »Pa nič nisi slišal? Saj bi bil lahko pojedel še tebe, preden bi se zbudil!« Blažon je jezno krilil z rokami: »Rečem vam — na meh ga bom odril! Sem ga prinesem in tute, pred vašimi očmi ga bom odril! Naj me pri prič strela udari, če ga ne bom!«

Najdaljši viseči kabel

Italija ima najdaljši viseči električni kabel, kar jih pozna zgodovina človeštva. Dolg je 3653 m in veže najjužnejši konec Italijanske celine s Sicilijo. Odslej bo imela Sicilija dovolj električne energije. Kabel so napeljali v dveh mesecih in stroški so znašali preračunano v naš denar približno dve milijardi. Kabel je zvit iz štirih tanjših kablov, ki tehtajo po 10 ton, nosilni stebri pa so visoki po 224 m.